



EL SECTOR AGROALIMENTARI DEL MARESME

Una mirada a les petites empreses dedicades al producte alimentari de proximitat i artesanal



amb el suport de:



ÍNDEX

Presentació

Introducció

Metodologia

1. Una mica d'història

2. Usos del sòl

3. L'Agricultura

3.1 Superfícies i produccions agrícoles

3.2 La superfície agrícola utilitzada

3.3 L'agricultura ecològica i l'agricultura integrada al Maresme

3.4 Característiques de la mà d'obra agrària segons els censos agraris

3.5 Activitat econòmica i ocupació

4. La Ramaderia

4.1 Explotacions ramaderes i caps de bestiar

4.2 Censos 1999 i 2009

4.3 Activitat econòmica i ocupació

5. La Pesca

5.1 Pesca Marítima

5.1 Aqüicultura Marítima

5.3 Activitat econòmica i ocupació

6. Activitats de Transformació

6.1 Activitat econòmica i ocupació

7. La dimensió conjunta del sector definit

8. La presència de distintius d'origen i de qualitat alimentària i altres certificacions al Maresme

Síntesi final

PRESENTACIÓ

Aquest informe s'emmarca en el projecte *Millora de la competitivitat d'empreses de productes alimentaris locals* més conegut com a **Productes de la Terra –Maresme**. Aquest és un projecte d'àmbit comarcal que té com a objectiu central enfortir el teixit empresarial de productes alimentaris locals i de qualitat de la terra i del mar de la província de Barcelona. De fet, és una acció impulsada per l'Àrea de Desenvolupament Econòmic Local de la Diputació de Barcelona a través del Servei de Teixit Productiu el qual desenvolupa actuacions destinades a la dinamització de l'activitat econòmica dels territoris de la província.

La **Diagnosi del teixit empresarial dels productes alimentaris locals i de qualitat de la demarcació de Barcelona**¹ va radiografiar el sector a escala provincial i comarcal a partir dels censos que cada entitat participant va actualitzar l'any 2014 així com també va analitzar l'evolució del sector d'ençà el 2008. Aquests censos però, es basen en les empreses/productors/elaboradors que estan inclosos, a cada comarca, en el denominat Cens d'Empreses de la Xarxa Productes de la Terra.

Així, al Maresme ens hem marcat l'objectiu de fer una radiografia del sector ampliant el focus a l'estudi d'altres variables que ens permetin veure i entendre el marc en què es desenvolupen aquestes activitats més enllà de la perspectiva dels productors/elaboradors oferta en la Diagnosi del Cens de la Xarxa.

INTRODUCCIÓ

Com dèiem, aquest treball pretén oferir una fotografia, i quan sigui possible una evolució, del sector agroalimentari de la comarca del Maresme amb l'objectiu d'obtenir informació genèrica de l'àmbit/marc en què es desenvolupen aquestes activitats. Per tal que l'àmbit analitzat s'assemblés al màxim possible a l'univers del Cens de la Xarxa diagnosticat en l'estudi de referència, hem hagut d'introduir una limitació bàsica; la grandària de les empreses a analitzar. Evidentment, aquesta limitació només l'hem poguda introduir en l'apartat de l'activitat econòmica ja que no és possible delimitar, per exemple, els usos del sòl ni les explotacions agràries d'acord amb el mateix paràmetre.

L'hem estructurat en vuit apartats diferents. En el primer fem una mica d'antecedents històrics de la presència d'aquestes activitats a la comarca. Tot seguit, en el segon punt, expliquem quina és la distribució del sòl al Maresme per saber, de fet, quin és l'espai dedicat a les activitats agrícoles i ramaderes. El tercer punt l'hem dedicat de ple a l'activitat agrària; superfícies, tipus de conreus, mà d'obra, etc...tot recollint la informació procedent de *l'Estadística sobre superfícies ocupades per conreus agrícoles, l'Estadística de superfícies i*

¹ Diputació de Barcelona (2015) **Diagnosi del teixit empresarial dels productes alimentaris locals i de qualitat de la demarcació de Barcelona. Xarxa Productes de la Terra.**

produccions de conreus agrícoles i els Censos agraris del 1999 i del 2009, entre d'altres. En el quart capítol versem sobre la Ramaderia a partir de la informació aportada, bàsicament, pel *Sistema d'informació ramadera (SIR)* i els *Censos agraris 1999 i 2009*. La pesca i l'aqüicultura marines les hem tractades en el cinquè apartat. Seguidament, en el sisè punt, hem recollida la poca informació que hem trobat referent a les Activitat de transformació, el què dins de la Xarxa es correspondria amb els artesans elaboradors. En el setè punt hem volgut veure, en relació a les dades d'activitats econòmica i ocupació, la dimensió del sector definit en el seu conjunt. Per últim, en el punt vuitè, hem volgut posar de manifest aquells productes de la comarca que gaudeixen d'alguns distintiu d'origen i qualitat i/o alguna altra certificació alimentària. La síntesi final ens ha servit per destacar les idees que ens han semblat més interessants.

METODOLOGIA

Aquest treball s'ha elaborat a partir de les estadístiques del sector que hem obtingut de diverses fonts, bàsicament de l'Idescat – Institut d'Estadística de Catalunya- i del Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca i Alimentació de la Generalitat de Catalunya.

Conscients que el temps transcorregut entre el darrer cens agrari (2009) i l'any 2015 és molt ampli hem optat per treballar, també, les dades de comptes de cotització i d'ocupació dels registres administratius actuals, les quals han estat facilitades per l'Idescat. En aquest cas cal tenir present però, que per poder obtenir un dels objectius marcats hem hagut d'introduir algunes limitacions en el camp d'estudi, limitacions que hem hagut de fer en el cas de les empreses i les afiliacions. D'aquesta manera, d'acord amb la nostra demanda/interès, aquesta informació es refereix concretament a comptes de cotització ubicats a la comarca del Maresme amb 10 o menys assalariats i a les afiliacions d'afiliats que tenen la seva residència padronal al Maresme d'autònoms o comptes de cotització de 10 o menys assalariats.

No només hem limitat la grandària dels comptes de cotització sinó que també hem adaptat les divisions econòmiques d'estudi al nostre interès tot emmirallant-nos en el Cens resultant de la **Diagnosi del teixit empresarial dels productes alimentaris locals i de qualitat de la demarcació de Barcelona**. D'aquesta manera, a tall d'exemple, quan ens referim a l'Agricultura estarem parlant d'un conjunt concret d'activitats i no de totes les que el conformen realment de forma estandarditzada aquest sector econòmic. Hem elaborat un quadre en què recollim tota aquesta casuística/informació, etc....

És lògic doncs que la fotografia que n'obtindrem s'haurà de llegir, d'analitzar d'acord amb els paràmetres establerts i no en cap altres.

Les dades a les quals ens referim en el cas de l'agricultura, la ramaderia, la pesca i les activitats de transformació fan referència a aquelles activitats que es corresponen amb les divisions econòmiques de la CCAE-2009 següents:



| | | |
|-----------------------------------|--|--|
| Agricultura: | 011-Conreus no perennes | 0111- conreu de cereals (excepte arròs), lleguminoses i llavors oleaginoses 0112- conreu d'arròs 0113- conreu d'hortalisses, arrels i tubercles 0114- conreu de canya de sucre |
| | 012-Conreus perennes | 0121- conreu de vinya 0122- conreu de fruites tropicals 0123- conreu de cítrics 0124- conreu de fruites amb os i amb llavors 0125- conreu d'altres arbres i arbusts fruiters i fruita seca 0126- conreu de fruits oleaginosos 0127- conreu de plantes per a begudes 0128- conreu d'espècies, plantes aromàtiques, medicinals i farmacèutiques |
| Ramaderia: | 014-Producció ramadera | 0141-explotació de bestiar boví per a la producció de llet 0142-explotació de bestiar boví (excepte per a la producció de llet) i búfals 0143- explotació de cavalls i altres equins 0144- explotació de camells i altres camèlids 0145- explotació de bestiar oví i cabrum 0146- explotació de bestiar porcí 0147- avicultura |
| Agricultura i ramaderia: | 015- Producció agrícola combinada amb la producció ramadera | |
| | 016- Activitats de suport a l'agricultura, ramaderia i preparació posterior a la collita | 0161-Activitats de suport a l'agricultura 0162- Activitats de suport a la ramaderia 0163- Activitats de preparació posterior a la collita 0164- Activitats de tractament de llavors per a la reproducció |
| Pesca: | 031- Pesca | 0311- pesca marítima |
| Producció agroalimentària: | 032- Aquicultura | 0321- aquicultura marina |
| | 101-Sacrifici de bestiar i conservació de carn i elaboració de productes carnis | 1013-elaboració de productes carnis i de volateria |
| | 102- Elaboració i conervació de peix, crustacis i mol·luscos | 1022- fabricació de conserves de peix |
| | 103- Preparació i conservació de fruites i hortalisses | 1032- elaboració de suc de fruites i hortalisses 1039- preparació i conservació de fruites i hortalisses ncaa |
| | 104- Fabricació d'olis i greixos vegetals i animals | 1043- fabricació d'oli d'oliva |
| | 105- Fabricació de productes lactis | 1052- elaboració de gelats 1053- fabricació de formatges 1054- preparació de llet i altres productes lactis |
| | 107- Fabricació de productes de fleca i de pastes alimentàries | 1071- fabricació de pa i de producte sde fleca i pastisseria frescos 1072- fabricació de galetes i productes de fleca i pastisseria de llarga durada |
| | 108- Fabricació d'altres productes alimentaris | 1082- fabricació de cacau, xocolata i producte sde confiteria 1083- elaboració de cafè, te i infusions 1084- elaboració d'espècies, salses i condiments 1085- elaboració de menjars i plats preparats 1089- elaboració d'altres productes alimentaris ncaa |
| | 110- Fabricació de begudes | 1101-destil·lació, rectificació i mescla de begudes alcohòliques 1102- elaboració de vins 1103- elaboració de sidra i altres begudes fermentades a partir de fruites 1104- elaboració d'altres begudes no destil·lades, procedents de fermentació 1105- fabricació de cervesa 1006- fabricació de malt |

1. UNA MICA D'HISTÒRIA

El Maresme és un territori a mig camí entre el mar i la muntanya, cosa que l'ha permès –i permet encara- viure aprofitant el bo i millor de cada element. Precisament, a mig camí entre aquests dos elements/espais és on es troben les planes fèrtils, protegides per les muntanyes, que han estat aprofitades pels seus habitants des de ben antic. Prova d'això en són totes les masies disseminades per la comarca, algunes de les quals desenvolupen, encara, l'activitat agrícola si bé moltes d'altres o bé han quedat engolides pels entramats urbanístics, han estat restaurades per a altres usos o, simplement, han desaparegut. En són exemples coneguts Can Tria de Mata i Torre de Palau (Can Mallo) a Mataró, Cals Frares i Can Bartomeu a Cabrera de Mar, Can Vall de Juli a Palafolls, Can Amat a St. Andreu de Llavaneres, Mas d'en Galtés a Santa Susanna, La Rectoria a Pineda de Mar, Can Pol (Can Fivaller) i Can Bru a Teià, Can Magarola a Alella, Can Riera a Premià de Dalt i un etcètera llarguíssim.

La comarca del Maresme, tradicionalment, ha estat vinculada a l'agricultura i a la pesca, dues activitats econòmiques que en els darrers anys s'han relacionat íntimament amb els sectors turístic, gastronòmic i cultural.

Al Maresme, la relació amb el mar ve d'antic. Les viles marineres del Maresme, algunes d'elles formades a partir d'un petit nucli de pescadors i d'altres nascudes com a barris marítims de poblacions d'interior, han tingut des de lluny, i de forma pràcticament inevitable, una relació estreta amb el mar; per una banda com a recurs alimentari que esdevé activitat econòmica, i, per una altra, amb l'activitat del comerç i/o tràfic marítim que comportà, en força casos, l'aparició de drassanes.

Amb més o menys importància, aquesta és una activitat molt lligada a la comarca des de fa, almenys, cinc segles. Tal i com s'apunta a **La pesca a Catalunya**² les primeres referències documentals de les confraries d'Arenys de Mar, Mataró i el Masnou daten, respectivament, del 1585, 1594 i 1697 *“tot i que és ben segur que totes tenien una existència prèvia”*. Segles enrere la pesca era molt important a Sant Pol i Mataró mentre que a Arenys de Mar el pes era més limitat. Aquesta situació va capgirar-se però, amb la construcció del port pesquer a Arenys de Mar (1922-1961) fins al punt que la pràctica totalitat de l'activitat pesquera de la comarca gira entorn d'aquest port.

Actualment, el rol de l'activitat, especialment l'agrària, no és fàcil. Per una banda, ha de suportar i lidiar amb la pressió urbanística a què està sotmesa la comarca i, per l'altra, juga un paper fonamental precisament en l'esponjament del territori, de salvaguarda de paisatges i tradicions culturals històriques com, també, de protecció de la biodiversitat. Diríem doncs, que és una activitat que en aquest territori, i possiblement en molts d'altres per no dir en tots, és estratègica. Qui no vol viure en un territori on es palpi una veritable diversitat paisatgística?

² Generalitat de Catalunya. Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca i Museu Marítim-Drassanes Reials de Barcelona (2003). **La pesca a Catalunya**.

Qui no vol poder alimentar-se dels productes que els seus veïns produeixen, recol·lecten i/o elaboren? En definitiva, qui no vol posar el paisatge a la cassola?

Que el seu paper no és fàcil ho evidencia el fet que el Catàleg del paisatge de la Regió Metropolitana de Barcelona ha inclòs unitats paisatgístiques del Maresme vinculades als espais agrícoles.

De fet, el Catàleg del paisatge de la Regió Metropolitana de Barcelona³, que abasta les comarques de Maresme, Vallès Oriental, Vallès Occidental, el Barcelonès, el Baix Llobregat, l'Alt Penedès i el Garraf, ha dividit l'àrea en 27 unitats de paisatge d'entre les quals 3 formen part del Maresme; la unitat paisatgística del Baix Maresme, la de l'Alt Maresme i la de la Baixa Tordera. Potser és més important encara el fet que el Catàleg posi l'ull a 5 paisatges d'atenció especial, ja sigui per la seva singularitat o bé pel fet de necessitar de mesures de gestió i planificació específiques, entre els quals *El paisatge dels espais agrícoles del Maresme i la Tordera*. En aquest cas concret s'ha "*tipificat pels cultius d'horta en estructura lineal al llarg de les valls, en el cas del Maresme, i pels conreus herbacis de regadiu en la vall fluvial i del delta, en el cas de la Tordera. El Catàleg insta a definir figures de protecció que reconeguin els espais i productes agraris de qualitat i tractar els entorns degradats tot recuperant l'espai agrícola*"⁴

Tot plegat doncs, indica que estem en el bon camí en projectes com és el de la Xarxa de Productes de la Terra-Maresme en el seu intent de revaloritzar els productes de proximitat i de qualitat i, en conseqüència, dels seus espais de producció no només com a tals sinó també com a espais amb valor cultural, històric i ambiental.

³ [Enllaç Catàleg del paisatge de la Regió Metropolitana de Barcelona](#)

⁴ Literal de la nota de premsa de la Generalitat de Catalunya del 24-01-2015

2.USOS DEL SÒL

Un dels elements que determina clarament el sector i que, per tant, cal analitzar és el sòl agrícola disponible⁵.

En el període 2007-2012⁶ l'estructura dels usos del sòl⁷ a la comarca no ha canviat en excés si bé s'ha produït un descens continuat de la superfície forestal, de les àrees sense vegetació i dels conreus mentre que ha augmentat, en procés paral·lel, la superfície urbanitzada.

T.1 Evolució de l'estructura de la superfície del Maresme per ús i hectàrees

| Any | SUPERFÍCIE FORESTAL | ÀREES SENSE VEGETACIÓ | CONREUS | TERRITORI URBANITZAT I INFRAESTRUCTURES | TOTAL |
|------|---------------------|-----------------------|---------|---|---------|
| 2007 | 62,38% | 5,47% | 9,10% | 23,04% | 100,00% |
| 2008 | 62,09% | 5,48% | 9,14% | 23,28% | 100,00% |
| 2009 | 61,55% | 5,59% | 9,23% | 23,55% | 100,00% |
| 2010 | 61,79% | 5,48% | 9,05% | 23,68% | 100,00% |
| 2011 | 61,55% | 5,28% | 9,06% | 24,12% | 100,00% |
| 2012 | 61,13% | 5,26% | 9,00% | 24,62% | 100,00% |

Font: elaboració pròpia a partir del Dpt d'Agricultura, ramaderia, pesca, alimentació i medi natural. Estadística sobre superfícies ocupades pels conreus agrícoles

De fet però, pel conjunt de Catalunya l'evolució ha estat diferent en tant que els sòls que han anat a la baixa han estat només els de conreu mentre que la superfície forestal, la sense vegetació i el territori urbanitzat han anat a l'alça, tot el contrari del que hem vist pel conjunt de la comarca. Les variacions relatives dels usos del sòl 2007-2012 indiquen que al Maresme la pèrdua de la superfície forestal ha estat del 2,01%, del 3,86% en el cas de les àrees sense vegetació i de l'1,19% en el cas de la superfície de conreus, mentre que ha crescut un 6,83% la superfície urbanitzada. Pel conjunt de Catalunya les mateixes variacions mostren una pèrdua de conreus de l'1,76%, semblant a la de la comarca, i un augment de la superfície urbanitzada del 5,41%. La superfície forestal ha augmentat un 0,58% i un 0,37% les àrees sense vegetació.

En els gràfics que segueixen hem volgut mostrar les diferències existents en els usos del sòl de l'any 2007 i del 2012 que ja hem comentat més amunt, així com veure, també, les diferències d'usos entre el Maresme i Catalunya. Primerament, es fa evident que tant

⁵ Les dades que treballem en aquest capítol provenen de l'Estadística de superfícies, rendiments i produccions de conreus agrícoles, del DARPA.

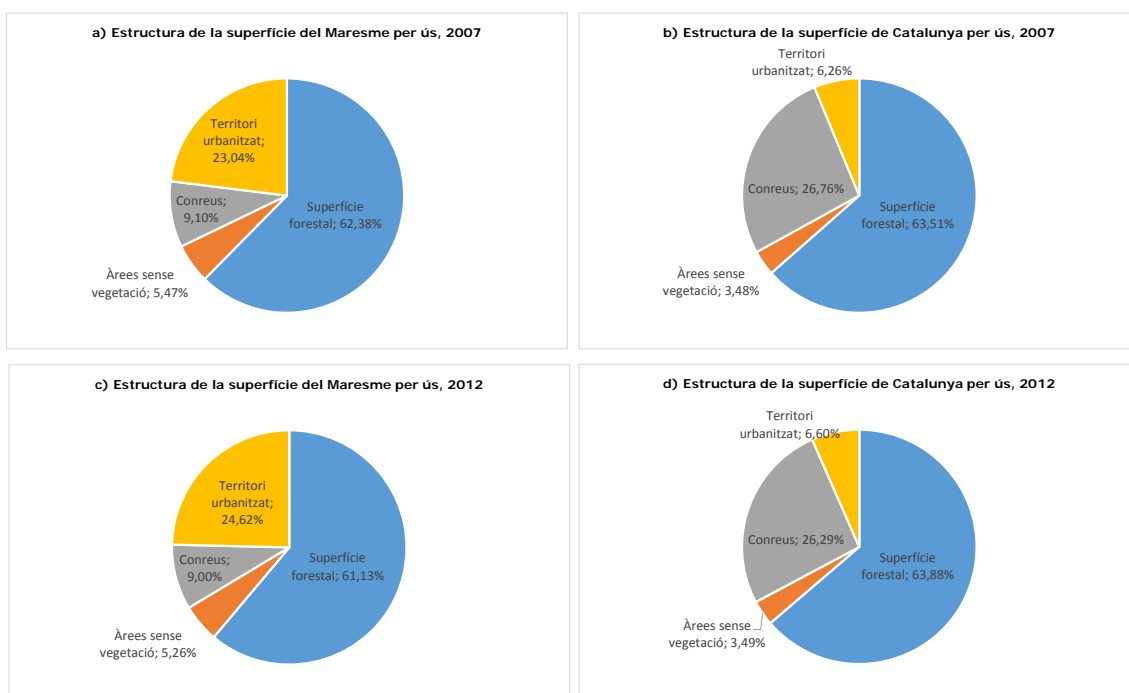
⁶ A partir de l'any 2007 s'introdueix una nova metodologia que provoca que les dades del 2007 en endavant no siguin directament comparables amb les dels anys anteriors. És per això que el 2007 és el primer any de referència. L'any 2012 és el darrer disponible a juny de 2015 quan s'ha consultat la pàgina web del Departament d'Agricultura, ramaderia, pesca, alimentació i medi natural.

⁷ Usos del sòl: Superfície forestal: boscos, màquies, brolles, arbusts, matolls, situacions de trànsit entre bosc i matollar, prats, pastures, herbassars, vegetació de zones humides, erms pasturats. Àrees sense vegetació: sòls nus, roquissars, escarpaments, tarteres, xaragalls, sorral i platges, congestes, llacs, embassaments i rius. Conreus: terrenys sembrats, plantacions d'espècies anuals o plurianuals, sempre amb forta intervenció humana (cultius herbacis i llenyosos, de regadiu i de secà, guarets). Territori urbanitzat i infraestructures: nuclis urbans, zones urbanes de baixa densitat, zones industrials i comercials, infraestructura viària.

Catalunya com la comarca són territoris amb una important massa forestal la qual és, de fet, la que major hectàrees ocupa. En segon lloc, copsem que les diferències més evidents

s'observen, per una banda, en la superfície urbanitzada i, per l'altra, en la superfície de conreus. L'any 2012 el 24,62% de la superfície de la comarca corresponia a territori urbanitzat mentre que aquest representava el 6,60% en el conjunt de Catalunya. Aquest és un element que posa en relleu el caràcter metropolità de la comarca. De la mateixa manera, mentre que el 9% de la superfície del Maresme es dedicava al conreu, el percentatge a escala catalana augmenta fins al 26,29%. Quant a usos del sòl doncs, podríem determinar que aquest és un indicador de ruralitat en el sentit que Catalunya és molt més agrària del que ho és la comarca. De fet, les 3.576 hectàrees de superfície de conreu del Maresme representen, només, el 0,42% de la superfície agrícola de Catalunya (843.663 ha).

G.1 Estructura de la superfície del Maresme i Catalunya per ús, anys 2007 i 2012



Font: elaboració de L'observatori de Desenvolupament Local del Maresme a partir del DARPA. Estadística sobre superfícies ocupades pels conreus agrícoles.

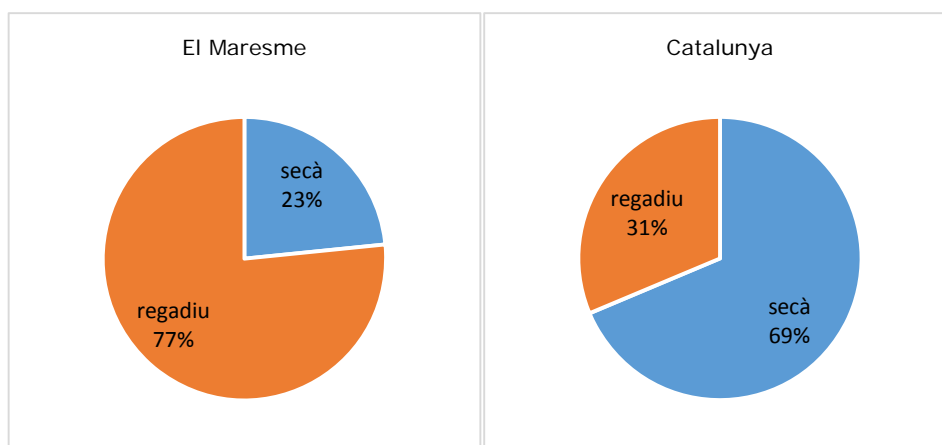
És clar doncs que, per ambdós territoris de referència, l'espai dedicat al conreu és limitat.

3.L'AGRICULTURA

3.1 SUPERFÍCIES I PRODUCCIONS AGRÍCOLES

La superfície productiva de conreus es desglossa en terres de secà i terres de regadiu. En aquest cas, com il·lustra la figura que segueix, l'any 2012 –i de fet, també els anteriors- al Maresme és majoritària la terra destinada als cultius de regadiu mentre que pel conjunt de Catalunya és major la proporció de terra destinada al conreu de secà.

G.2 Superfície productiva segons el tipus de cultiu. El Maresme-Catalunya, 2012



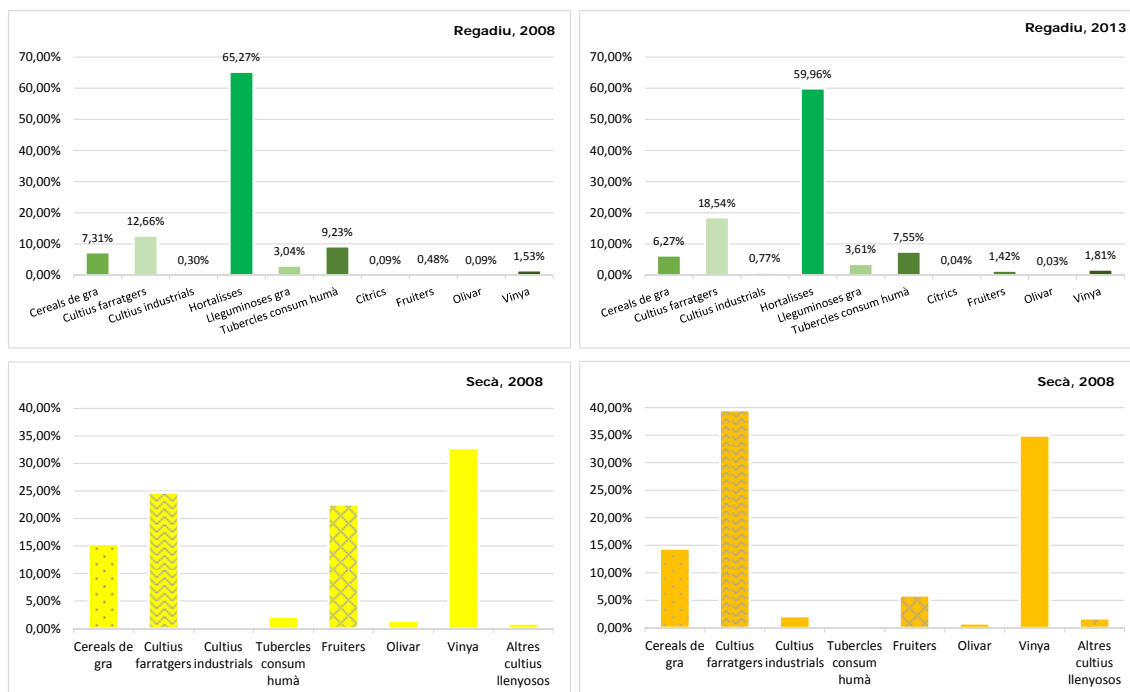
Font: elaboració de l'Observatori de Desenvolupament Local del Maresme a partir del DARPA. Estadística sobre superfícies ocupades per conreus agrícoles.

Quant a l'evolució, al Maresme els anys 2009, 2010 i 2011 les terres destinades al conreu de secà van créixer si bé, l'any 2012 van disminuir. Les de regadiu han tendit a la baixa d'ençà el 2009 i el 2012 s'han mantingut en relació a l'any anterior. Pel conjunt de Catalunya les terres de secà han tendit a la baixa aquests anys si bé registren un lleu creixement l'any 2012. Pel que fa les de regadiu han registrat una lleu tendència a l'alça. Les variacions de l'any 2012 en relació al 2007 indiquen un augment de la superfície de secà del 12,50% i d'un descens de la regadiu del 4,73% al Maresme. Per Catalunya es produeix una reducció del 3,04% de les terres de secà i un augment de l'1,19% de les de regadiu.

En el cas concret de la comarca, i d'acord amb les dades que proporciona *l'Estadística de superfícies i produccions de conreus agrícoles*, bona part de les terres de regadiu estan destinades a les hortalisses. A aquest tipus de conreu s'hi dedica, l'any 2013, prop del 60% de la superfície productiva en regadiu si bé, en anys anteriors era major. De fet, l'any 2008 les terres d'hortalisses suposaven el 65,27% del cultiu en regadiu. Per tant, el conreu d'hortalisses és, el 2013, un 27,57% menor que el 2008. Destaca la dada de l'any 2012 en què les hortalisses suposaven el 70,04% de les terres de regadiu. Pel que fa la superfície productiva en secà, els conreus que més predominen són la vinya i els cultius farratgers. Mentre que les

hectàrees dedicades als cultius farratgers han tendit a l'alça, les de vinya han tendit lleugerament a la baixa després de créixer més d'un 20% l'any 2011 en relació al 2010.

G.3 Comparativa 2008-2013 de l'estructura de les terres de secà i de regadiu. El Maresme



Font: elaboració de l'ODLM a partir del DARPA. Estadística de superfícies i produccions de conreus agrícoles.

D'acord encara amb les dades proporcionades per l'Estadística de superfícies, rendiments i produccions de conreus agrícoles, els conreus amb presència a la comarca són els següents:

En el cas dels conreus herbacis i hortalisses:

-Cereals de gra: blat, ordi, blat de moro, civada, triticale i sorgo

-Cultius farratgers: cereals d'hivern per a farratge, blat de moro farratger, sorgo farratger, raigras, alfals, (veça per a farratge) i (altres graminies).

-Cultius industrials: colza i gira-sol.

-Hortalisses: albergínia, all, api, bleda, carbassa i carbassó, carxofa, ceba, cogombre, col (berza), col de cabdell, coliflor, enciam, escarola, espinac, fava verda, maduixa i maduixot, mongeta verda, nap i altres, pastanaga, pebrot, pèsol verd, porro, rave, tomàquet, (altres hortalisses), (card).

-Lleguminoses de gra: mongeta seca, fava seca, cigró, pèsol sec.

-Tubercles: patata primerenca, patata de mitja estació, patata tardana.

En el cas dels conreus llenyosos:

-Cítrics: llimoner, (taronger).

-Fruiters: pomera; perera; cirerer i guinder; presseguer; figuera; caqui, gerds, groseller i altres; ametller; avellaner; pruner; i noguera.

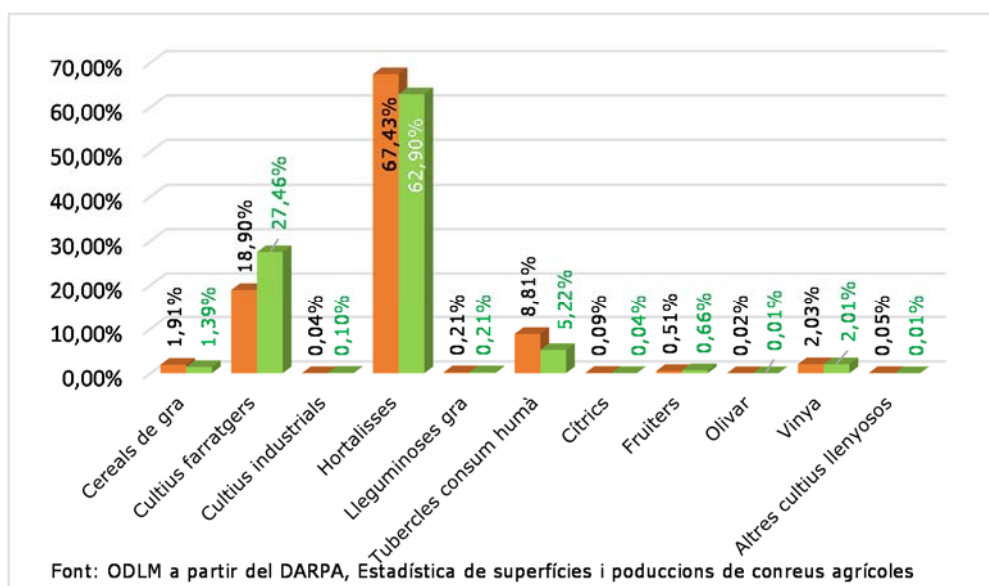
-Olivar: olivera per a oli d'oliva.

-Vinya: vinya de raim per a vi

-Altres cultius llenyosos: garrofer

Quant a la producció, les hortalisses són el tipus de conreu que més producció total generen. Pel 2013 el volum de tones va ser de 50.745, seguides per les 22.151 generades pels cultius farratgers. Com mostra el gràfic que segueix, les hortalisses representen el 62,90% de la producció agrícola de la comarca l'any 2013, un pes inferior al que suposaven el 2008. Els cultius farratgers representen el 27,46% de la producció agrícola, un pes superior al que representaven el 2008. Els tubercles representen el 5,22% de la producció agrària – el 8,81% el 2008- i la vinya el 2,01%, un pes pràcticament igual al que suposava l'any 2008.

G.4 Estructura de la producció per grups de cultius. El Maresme, 2008 i 2013



3.2 LA SUPERFÍCIE AGRÍCOLA UTILITZADA (SAU)

El Cens agrari⁸ ens permet saber quina és l'estructura de les explotacions agràries. S'entén com a explotació agrària una unitat de caràcter unitari (conjunt de terres i/o bestiar), sota una gestió única, situada en un emplaçament geogràfic determinat i que utilitza els mateixos mitjans de producció (maquinària i mà d'obra). Alguns dels paràmetres que contempla són el nombre d'explotacions, la superfície censada en hectàrees així com la superfície agrícola utilitzada (SAU). És a dir, la superfície de terres llaurades i terres per a pastures permanents. Les terres llaurades inclouen els conreus herbacis, els conreus llenyosos, els guarets i les hortes familiars.

Així, d'acord amb les darreres dades disponibles a escala comarcal, corresponents als Cens agrari de l'any 2009, el nombre d'explotacions agràries a la comarca era de 778 cosa que suposava un descens important en relació al cens anterior, de l'any 1999, en què les explotacions censades foren 1.145. És a dir, en 10 anys van minvar un 32,05% el nombre d'explotacions agràries al Maresme. Les explotacions que van recular foren aquelles amb terres⁹ (-32,69%) mentre que aquelles sense terres d'explotació van créixer (71,43%).

Si ens centrem ara en les explotacions agràries amb terres veiem, com ja hem dit, que el nombre d'explotacions va passar de les 1.138 censades el 1999 a les 766 del 2009. Això va suposar una pèrdua del 25,84% de les hectàrees existents l'any 1999. La majoria d'aquestes explotacions eren explotacions sense ramaderia, un total de 640, el 83,55% del total. Del total de la superfície de les explotacions amb terres el 61,66% de les hectàrees eren superfície agrícola utilitzada (SAU), és a dir terres llaurades i terres per a pastures permanents. El 38,34% restant eren altres terres que no són SAU, és a dir, espècies arbòries forestals, erms, espartars, matollar i altres superfícies.

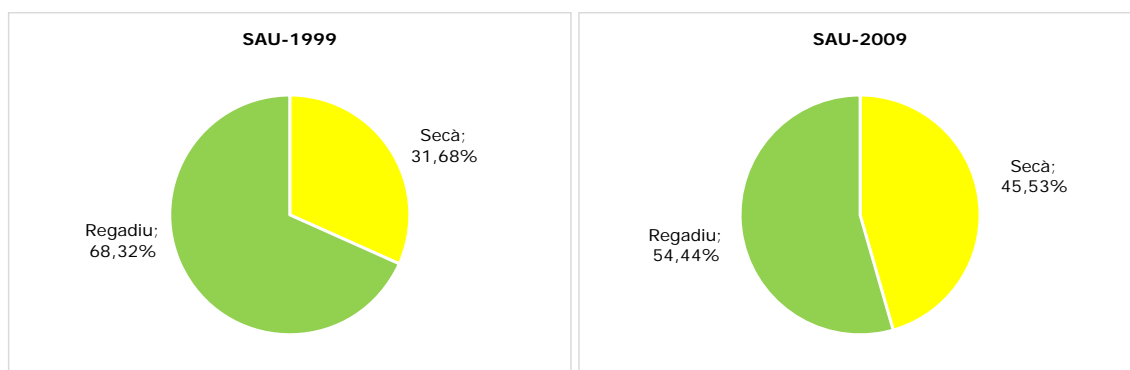
Malgrat tots els canvis que hem apuntat, si considerem només la superfície SAU –aquella que realment pren més importància en el cas de l'objecte d'estudi- observem que la pèrdua d'hectàrees ha estat mínima, només del 0,31% entre els dos censos considerats. Per tant, si bé és cert, com hem vist, que han baixat les hectàrees de les explotacions agrícoles amb terres també ho és que les hectàrees SAU s'han mantingut. Per tant, el volum més important d'hectàrees s'han perdut en les terres que no són SAU les quals s'han reduït un 47,47%. Això indicaria doncs, que l'activitat agrícola de la comarca s'ha anat mantenint.

⁸ Cens agrari: es duu a terme cada deu anys. El darrer és de l'any 2009. Les característiques que s'investiguen es refereixen a la dimensió de les explotacions, règim de tinença, mètodes de reg, usos del sòl, ramaderia, instal·lacions per a l'emmagatzematge i mà d'obra.

⁹ Les explotacions agràries es classifiquen en dos tipus, explotacions agràries amb terres i explotacions agràries sense terres. Explotació agrària amb terres: aquella on la superfície total equival com a mínim a una ha de SAU, o 0,2 ha d'hortalisses o flors a l'aire lliure o fruiters de regadiu o planters o hivernacles, o 0,1 ha d'hortalisses o flors en hivernacle, o m0,5 ha de tabac o llúpol o cotó. Explotació agrària sense terres: és la que disposa exclusivament de bestiar. Els mínims per a una explotació ramadera són tenir una o més unitats ramaderes (Urs) i una producció estàndard (PET) igual o superior a 0,75 UDEs (dimensió econòmica de l'explotació).

La SAU es classifica en terres de secà i en terres de regadiu. Mentre que l'any 1999 el regadiu predominava clarament en la SAU, l'any 2009 seguia sent majoritària si bé la diferència amb les terres de secà s'havia reduït a només 8,91 punts percentuals.

G.5 Comparativa de la distribució de la superfície agrícola utilitzada (SAU) El Maresme



Font: elaboració de l'ODLM a partir del Censos agraris 1999 i 2009 de l'INE

La tendència i les dades d'aquest darrer cens contrasten amb aquelles que hem vist en relació a *l'Estadística de superfícies i produccions de conreus agrícoles* en què, per l'any 2013, les terres de regadiu suposaven el 77% de la superfície agrícola i les de secà el 23%. Possiblement les dades de les dues fonts no són comparables.

Quant a la dimensió de les explotacions segons les hectàrees de SAU, tant l'any 1999 com l'any 2009 la majoria de les explotacions agrícoles de la comarca tenien un grandària d'entre dues i menys de cinc ha. Si l'any 1999 aquestes representaven el 33,60% de les explotacions l'any 2009 suposaven el 34,61% de les explotacions.

Pel que fa el règim de tinença de la SAU, han baixat totes les explotacions en règim de propietat, arrendament i parceria¹⁰. En canvi però, si ens referim al nombre d'hectàrees de les explotacions, han disminuït en les terres de propietat (-16,93%) i en les de parceria (-2,94%). En canvi, en el cas de les terres d'arrendament les hectàrees han augmentat un 28,44% respecte l'any 1999. En valors absoluts parlem que la majoria d'explotacions, 525, són de propietat, és a dir el 59% del total. Les segueixen aquelles en arrendament (291; 33%) i les de parceria i altres (70; 8%). Quant al nombre d'hectàrees, 1864 (49%) són en propietat, 1698 (44%) en arrendament i 264 (7%) en parceria i altres.

La titularitat de l'explotació és independent del règim de tinença de la terra si bé, com que una mateixa explotació pot estar constituïda per terres sota diferents formes de tinença això fa que la suma de les explotacions i dels titulars superi la xifra real d'explotacions. En relació al

¹⁰ En les terres de parceria el propietari encarrega a una persona física (cessionari parcer) l'explotació agrícola de la dita finca a canvi d'un percentatge en els resultats.

Cens del 1999 el més destacable és, sens dubte, l'augment de les cooperatives de producció; ha augmentat un 550% com a titulars d'explotació i un 1733,33% les hectàrees sota aquesta personalitat jurídica. També han augmentat les explotacions (20,24%) i les hectàrees (17,88%) sota la personalitat jurídica de societat mercantil. La titularitat pública de terres ha disminuït, tant en nombre d'explotacions com en volum d'hectàrees. Donat que l'any 2009 les societats agràries de transformació (SAT) es van incloure dins de la categoria d'altres condicions jurídiques entenem que una part dels increments registrats es deuen a aquesta canvi metodològic si bé no hi ha res que així ho indiqui. Tot i les variacions ocorregudes, el darrer cens indica que la forma de la titularitat de l'explotació més habitual segueix sent la de la persona física amb 587 casos, el 75,45% del total. Les titularitats de cooperatives de producció representen només l'1,67% del total (13 casos) bo i l'espectacular increment experimentat (vegeu annex).

Com ja hem dit, la SAU és el conjunt de la superfície de les terres llaurades¹¹ i les terres per a pastures permanents¹². Tenint en compte aquesta categorització en el quadre que segueix observem que la comparativa amb el Cens del 1999 indica que les explotacions amb terres de pastures permanents han augmentat com també ho ha fet, i amb intensitat, el nombre d'hectàrees. En canvi, si ens referim a les terres llaurades han baixat tant el nombre d'explotacions com d'hectàrees, tant si aquestes es dedicaven als conreus herbacis com als conreus llenyosos.

T.2 SAU per tipus de terres. El Maresme, 1999 i 2009

| Tipus de terres | explotacions i ha | 1999 | 2009 | var. % |
|---------------------------------------|-------------------|------|------|---------|
| Terres llaurades Conreus herbacis | explotacions | 1063 | 698 | -34,34% |
| | hectàrees | 3209 | 2733 | -14,83% |
| Terres llaurades Conreus llenyosos | explotacions | 174 | 162 | -6,90% |
| | hectàrees | 477 | 440 | -7,76% |
| Terres per pastures permanents | explotacions | 31 | 46 | 48,39% |
| | hectàrees | 152 | 652 | 328,95% |

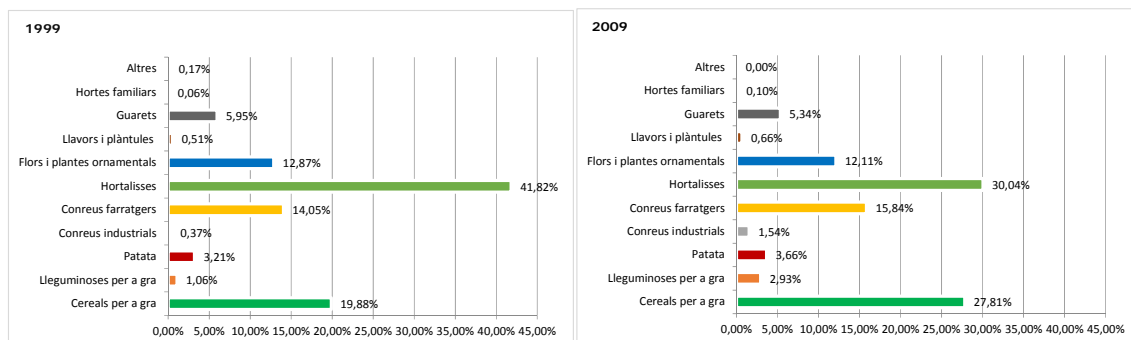
Font: Idescat, 1999, cens agrari i 2009 a partir de del cens agrari de l'INE

¹¹ Terres llaurades: terres que reben assistència cultural amb aixada, arada, rascle, etc. sigui quin sigui el seu aprofitament i la data en què s'hagi fet dins de l'any agrícola. No entren dins d'aquesta categoria les tasques d'adob, passar rodets, etc. practicades a les prades permanents. En les terres llaurades es consideren dos tipus de conreus; els herbacis i els llenyosos.

¹² Terres per a pastures permanents: terres no incloses en la rotació de cultius, dedicades de forma permanent (cinc anys o més) a la producció d'herba.

Quant als conreus herbacis, la pèrdua d'hectàrees, entre l'any 1999 i el 2009, va ser fruit de la disminució registrada en les hortalisses (-38,82%), els guarets (-23,56%), les flors i plantes ornamentals (-19,85%) i en menor mesura als conreus farratgers (-3,99%) i a la patata (-2,91%). Per contra, el nombre d'hectàrees conreades amb conreus industrials (250%), lleguminoses per a gra (135,29%), hortes familiars (en àrees) (42,05%), cereals per a gra (19,12%) i llavors i plàntules (en àrees) (9,56%) van augmentar.

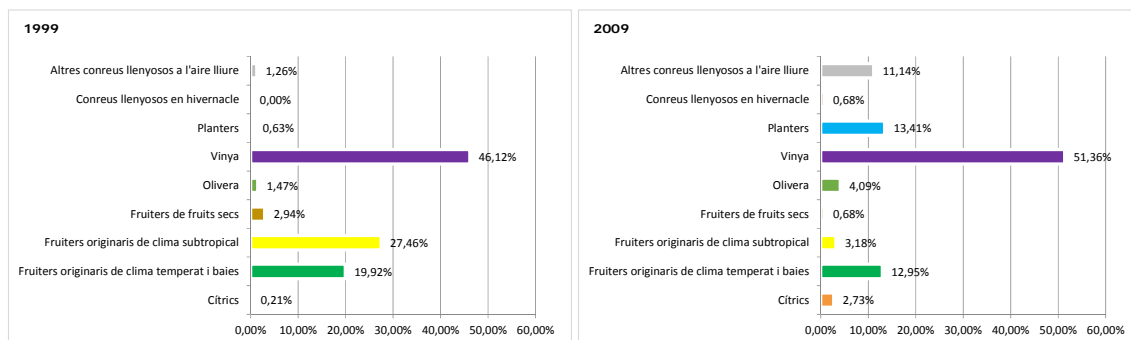
G.6 Distribució de les hectàrees de conreus herbacis per tipus. El Maresme, 1999 i 2009



Font: elaboració de l'ODLM a partir de l'IDESCAT

Si ens referim ara a les terres llaurades amb conreus llenyosos veiem, com també ja hem avançat, que la superfície total havia disminuït l'any 2009 en relació a les hectàrees censades l'any 1999. En aquest cas han disminuït les hectàrees dedicades als fruiters de clima subtropical (-89,31%), als fruiters de fruits secs (-78,57%) així com als fruiters de clima temperat i baies (-40%). En el sentit oposat han evolucionat les hectàrees destinades a planters (1866,67%), als cítrics (1100%), a altres conreus llenyosos a l'aire lliure (716,67%), l'olivera (157,14%) i la vinya (2,73%). Aquestes variacions han comportat canvis substancials en l'ús de les terres llaurades amb conreus llenyosos. Si bé la vinya es manté com el conreu llenyós més important quant a nombre d'hectàrees dedicades –el 46,12% l'any 1999 i el 51,36% l'any 2009– els fruiters de clima subtropical que ocupaven el 27,46% de les hectàrees l'any 1999 l'any 2009 n'ocupen, només, un 3,18%. També ha estat notori el canvi d'hectàrees ocupades per planters entre els dos censos.

G.7 Distribució de les hectàrees de conreus llenyosos per tipus. El Maresme, 1999 i 2009



Font: elaboració de l'ODLM a partir de l'IDESCAT

3.3 L'AGRICULTURA ECOLÒGICA I L'AGRICULTURA INTEGRADA AL MARESME

Tal i com apunta el Consell Català de Producció Agrària Ecològica (CCPAE)¹³ en la seva pàgina web "la producció agrària ecològica, denominada també biològica o orgànica, és un sistema de producció i elaboració de productes agraris naturals. L'objectiu principal és l'obtenció d'aliments de màxima qualitat"¹⁴.

Aquesta és una pràctica que en els darrers anys està prenent força volada i de la qual, el Maresme, no n'ha quedat exclosa. Bo i que no tenim una sèrie temporal que ens permeti veure quina ha estat l'evolució de les hectàrees destinades a aquest tipus d'agricultura pel conjunt del Maresme, les dades del CCPAE indiquen que al Maresme hi ha actualment¹⁵ un total de 516,4936 ha de superfície ecològica i 62 operadors. Cal tenir en compte però que més del 47% d'aquesta superfície correspon a boscos i matolls. Aquestes terres representen prop del 0,5% de les ha destinades a Catalunya a l'agricultura ecològica¹⁶

Els conreus ecològics principals de la comarca són la vinya, les hortalisses a l'aire lliure i les pastures arbrades permanents amb 72,1265 ha, 46,7897 ha i 24,2769 ha, respectivament.

Pel que fa l'agricultura integrada¹⁷, la seva presència a la comarca és pràcticament inexistent. Les darreres dades disponibles, del 2014, indiquen que hi ha 3,94 ha dedicades a aquest tipus de producció i només dos productors certificats, els quals produeixen en un cas tomàquet, mongeta, julivert, patata, pèsol floreta, bleda, espinac i pastanaga i en l'altre tomàquet Montserrat i cor de bou. Per tant, totes elles destinades a les hortalisses. Aquestes representen l'1,29% de les terres d'hortalisses de producció integrada de Catalunya i el 0,01% del total de terres de producció integrada de Catalunya.

¹³ El CCPAE és l'autoritat de control de Catalunya i la seva funció és auditar i certificar els productes agroalimentaris ecològics de Catalunya.

¹⁴ Literal de la pàgina web del CCPAE www.ccpae.org "Les tècniques utilitzades en la producció agrària ecològica són respectuoses amb el medi ambient i amb les persones perquè restringeix l'ús de productes químics de síntesi (hormones, herbicides, adobs químics, plaguicides, etc.). Per tant, els productes agraris ecològics no contenen residus d'aquestes substàncies. La certificació és necessària per tal de garantir que el sistema de producció ecològic dels aliments arribi al consumidor amb les màximes garanties. Per això, el Consell Català de la Producció Agrària Ecològica (CCPAE) realitza controls exhaustius als operadors mitjançant auditories dels sistemes de producció i elaboració, i pren mostres dels productes per ser analitzats. D'aquesta manera es garanteix que aquests productes no han estat contaminats amb pesticides ni transgènics. Tant el sistema de producció i elaboració com el sistema de control és comú a tots els països d'Europa i està regulat pel Reglament (CE) 834/2007. A més a més, la Comissió Europea publica cada any una llista amb els organismes autoritzats per realitzar el control i la certificació dels productes ecològics. A Catalunya, el CCPAE és l'organisme de control i certificació dels productes agraris i alimentaris ecològics.

¹⁵ Dades facilitades pel CCPAE a juliol de 2015

¹⁶ Dades de Catalunya: 105.805 ha agricultura ecològica. Font: Estadístiques de producció ecològica a Espanya, 2014, MAGRAMA.

¹⁷ <http://www.producciointegrada.cat/> L'agricultura integrada és un sistema de producció d'aliments de qualitat mitjançant mètodes respectuosos amb la salut humana i el medi ambient tal i com la defineix el Consell Català de la Producció Integrada. La qualitat i la seguretat dels productes es garanteix mitjançant una certificació oficial. El decret 214/2002 regula aquesta producció i defineix les normes.

3.4 CARACTERITZACIÓ DE LA MÀ D'OBRA AGRÀRIA SEGONS ELS CENSOS AGRARIS

Els censos també ens permeten caracteritzar la mà d'obra de les explotacions agràries¹⁸.

Cal fer notar que es considera treball agrari tota activitat humana que contribueix als resultats econòmics de l'explotació agrària (qualsevol treball d'organització i gestió, els treballs per a la sembra, conreu i recol·lecció de les collites, els treballs destinats al ramat, treballs d'emmagatzematge i manteniment i feines de manteniment d'edificis, maquinària i instal·lacions). Per tant, aquest punt recull, de forma agregada, tant els agricultors com els ramaders.

La mà d'obra que treballa en les explotacions agràries es classifica en mà d'obra familiar, mà d'obra assalariada i mà d'obra autònoma o empreses¹⁹. L'any 2009 es va declarar una mà d'obra familiar de 1.215 persones i una mà d'obra assalariada fixa de 1.307 persones. Si bé la mà d'obra sembla indispensable en les explotacions agràries també ho és el fet que la mà d'obra assalariada realitza el prop del 62% de les jornades de treball total que fan, conjuntament, la mà d'obra familiar i l'assalariada.

Entre el cens del 1999 i el cens del 2009 el volum d'explotacions en què la mà d'obra familiar ha estat utilitzada ha minvat (-37,69%), com també ho han fet les explotacions amb mà d'obra assalariada (-33,50%) i les explotacions amb mà d'obra autònoma o empreses (-87,89%). Pel que fa les jornades treballades també han davallat en el seu còmput total (-38,16%) encapçalades per les efectuades per treballadors autònoms i/o empreses (-66,08%) i seguides per les efectuades per la mà d'obra familiar (-46,81%). També han disminuït les unitats de treball²⁰ (-35,67%) com també el nombre de persones (-27,29%).

¹⁸ La mà d'obra agrària està constituïda per totes les persones que hagin superat l'edat d'escolaritat obligatòria (com a mínim 17 anys) i que hagin realitzat treball agrari durant el període de referència. També s'inclouen les persones que han arribat a l'edat de jubilació i continuen treballant a l'explotació.

¹⁹ Mà d'obra familiar: es considera mà d'obra familiar el titular de l'explotació, el seu cònjuge o parella i altres membres de la família, sempre que facin feines agràries per a l'explotació, sigui de forma contínua o eventual, i com a assalariats o no assalariats. Es consideren altres membres de la família del titular els ascendents, descendents i altres parents, incloses les persones emparentades per matrimoni o adopció, independentment del fet que visquin a l'explotació o no. Mà d'obra assalariada: està constituïda per persones diferents del titular i membres de la família, les quals treballen a l'explotació i reben a canvi de la seva feina diners, espècies o totes dues coses alhora. Els socis d'una cooperativa o associació que realitzen treballs agrícoles a l'explotació, es consideren mà d'obra no familiar, independentment que rebien un salari o no. Comprèn els empleats fixos, eventuais i jornades treballades per persones no ocupades directament pel titular.

²⁰ Unitat de treball any (UTA): una UTA equival al treball que fa una persona a temps complet durant un any: 228 jornades i més des del Cens del 2009.

T.3 Variacions intercensals (1999-2009) de les persones, jornades i unitats de treball (UTA) segons el tipus de mà d'obra

| Tipus de mà d'obra | explot. | jornades | UTA | nombre de persones |
|---|----------------|----------------|----------------|--------------------|
| Familiar | -37,69% | -46,81% | -39,09% | -27,29% |
| Assalariada | -33,50% | -30,85% | -33,07% | -20,64% |
| Autònoma o empreses | -87,89% | -66,08% | -65,52% | |
| TOTAL | -32,05% | -38,16% | -35,67% | -23,99% |
| Font: Idescat, censos agraris 1999 i 2009 | | | | |

Pel que fa la distribució de la mà d'obra, l'any 2009 el 75,45% de les explotacions havien utilitzat mà d'obra familiar mentre que el percentatge havia estat força superior l'any 1999 (82,57%). Menys divergència hi ha en el cas de la mà d'obra assalariada en què era present en un 51,54% de les explotacions l'any 2009 mentre que aquest percentatge era lleugerament superior deu anys abans (52,66%). En canvi, només en el 6,43% de les explotacions s'utilitzava mà d'obra autònoma o empreses l'any 2009 mentre que l'any 1999 el percentatge era del 36,07%. Per tant, en deu anys, les explotacions han prescindit de la mà d'obra "externa". Si considerem les jornades de treball en tots dos censos eren majoritàries les realitzades pel personal assalariat si bé el percentatge és superior l'any 2009, amb el 61,69%, que no pas l'any 1999 (55,16%). En deu anys les jornades realitzades per mà d'obra familiar han passat del 44,01% al 37,86%. Quant a la distribució de les unitats de treball per any ha estat la mateixa per ambdós anys si bé amb petites diferències; l'any 2009 ha augmentat el percentatge de les UTA de treball fetes pels treballadors assalariats i ha minvat el percentatge de les realitzades per mà d'obra familiar així com les de la mà d'obra autònoma i/o empresa (vegeu més informació a l'annex).

T.4 Distribució de les persones, jornades i unitats de treball (UTA) segons el tipus de mà d'obra. El Maresme, 1999 i 2009

| Tipus de mà d'obra | 1999 | | | | 2009 | | | |
|---|----------------|----------------|----------------|--------------------|----------------|----------------|----------------|--------------------|
| | explot. | jornades | UTA | nombre de persones | explot. | jornades | UTA | nombre de persones |
| Familiar | 82,27% | 44,01% | 37,64% | 1671 | 75,45% | 37,86% | 35,64% | 1215 |
| Assalariada | 52,66% | 55,16% | 61,43% | 1647 | 51,54% | 61,69% | 63,91% | 1307 |
| Autònoma o empreses | 36,07% | 0,82% | 0,92% | | 6,43% | 0,45% | 0,50% | |
| TOTAL | 100,00% | 100,00% | 100,00% | | 100,00% | 100,00% | 100,00% | |
| Font: Idescat, censos agraris 1999 i 2009 | | | | | | | | |

Pel que fa les persones físiques titulars d'explotacions el seu nombre ha baixat un 37,69% d'un cens a l'altre en passar de 942 a 587. El volum de titulars ha baixat en tots els grups d'edat llevat del de 65 anys i més en què ha augmentat (23,39%).

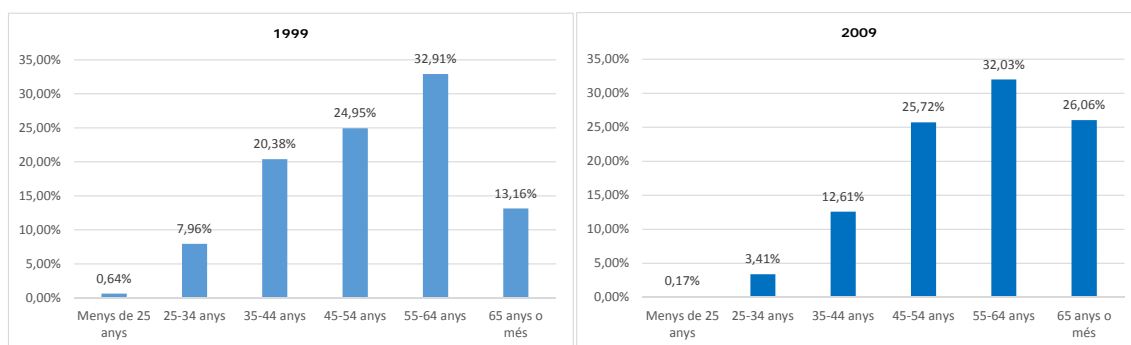
S'ha mantingut força però l'estructura per edats de les persones físiques titulars si bé el canvi més significatiu ha estat l'envelliment de l'edat del titular.

En tots dos censos, i amb un percentatge similar, la majoria del titulars tenien entre 55 i 64 anys; l'any 1999 representaven el 32,91% dels titulars totals i l'any 2009 el 32,03%. La diferència més significativa és que si l'any 1999 el segon lloc l'ocupaven els titulars amb edats

compreses entre els 45 i els 54 anys amb una representació del 24,95%, l'any 2009 aquesta posició l'ocupaven els titulars amb 65 anys i més amb un percentatge del 26,06% dels titulars. De tota manera, l'any 2009 el percentatge de titulars d'entre 45 i 54 anys havia pujat fins al 25,72% com ho havien fet els titulars de 65 anys i més que l'any 1999 suposaven el 13,16% dels titulars i, com hem dit, l'any 2009 el 26,06%. El pes dels titulars de menys de 44 anys va baixar de forma clara en deu anys.

En resum doncs, si l'any 1999 el 71,02% de les persones físiques titulars d'explotacions tenien 45 anys i més l'any 2009 el mateix grup té un pes del 83,82%.

G.8 Estructura per edats de la persona física titular de l'explotació, 1999 i 2009



Font: elaboració de l'ODLM a partir de l'IDESCAT; Censos agraris 1999 i 2009

Pel que fa el sexe de la persona titular de l'explotació no ha variat excessivament entre un cens i l'altre. Els homes eren el 90% dels titulars l'any 1999 i el 88% l'any 2009 donat que el pes de les dones havia passat del 10% al 12% en 10 anys.

G.9 Titular de l'explotació per sexe, 1999 i 2009



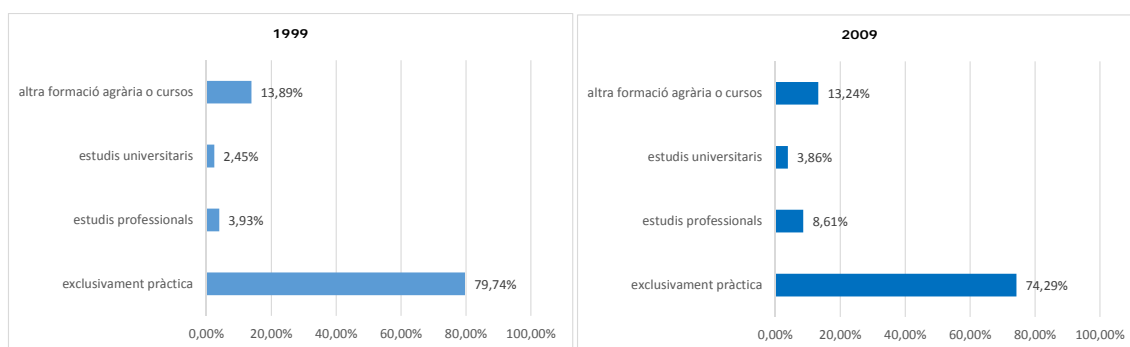
Font: elaboració de l'ODLM a partir de l'IDESCAT. Censos agraris 1999 i 2009

En el 96,5% dels casos l'any 1999 el titular de l'explotació coincidia amb el cap de l'explotació. L'any 2009 aquest percentatge era del 89,78%.

Quant als cap d'explotació²¹, els censos ens ofereixen informació per edat i formació agrària.

Quant a la formació, van produir-se canvis notables entre els dos censos. Per una banda, el pes de caps d'explotació amb estudis professionals i estudis universitaris va augmentar en el lapse de 10 anys en 4,68 punts percentuals en el cas dels estudis professionals i en 1,41 punts percentuals en el cas dels universitaris. Així, si els caps d'explotació amb estudis professionals representaven el 3,93% l'any '99 el seu pes havia augmentat fins a representar el 8,61% dels caps d'explotació. En el cas dels caps amb estudis universitaris el seu pes va passar del 2,45% al 3,86%. En el cas dels caps d'explotació en què el seu nivell formatiu és exclusivament pràctic el seu pes va baixar més de cinc punts percentuals entre tots dos censos si bé segueix sent el més representat; el 74,29% dels caps d'explotació tenen una formació exclusivament pràctica l'any 2009. En aquests deu anys també va baixar lleument el pes d'aquells amb una altra formació agrària si bé els seu pes s'ha mantingut pràcticament igual, lleugerament per sobre del 13%.

G.10 Caps d'explotació per nivell formatiu, 1999 i 2009



Font: elaboració de l'ODLM a partir de l'IDESCAT. Censos agraris 1999 i 2009

3.5 ACTIVITAT ECONÒMICA I OCUPACIÓ²²

Quant a l'empresa d'**agricultura**, les dades facilitades per l'IDESCAT indiquen que a març del 2015 hi ha un total de 156 empreses de màxim 10 treballadors dedicades a aquesta activitat. Aquestes representen el 43,09% del teixit empresarial del sector que analitzem. És a dir, és l'activitat que té un major pes empresarial de l'àmbit d'estudi. Malgrat això, la comparació temporal indica que el seu pes ha anat minvat d'ençà el 2012; si el març del 2012 el seu pes era del 51,35%, el mateix mes del 2013 era del 47,71%, del 44,51% el març del 2014 i, com hem vist, del 43,09% el març del 2015.

²¹ El cap de l'explotació és la persona responsable de la gestió corrent i quotidiana de l'explotació agrària i la pot dirigir el titular mateix o una altra persona. El cap de l'explotació coincideix generalment amb el titular. Si no coincideix, pot ser un altre membre de la família o una persona assalariada. Totes les explotacions en què el titular no és persona física, hauran de tenir un cap d'explotació assalariat fix.

²² Les dades a les quals ens referim fan referència a aquelles activitats que es corresponen amb les divisions econòmiques de la CCAE-2009 següents: 011-Conreus no perennes, 012-

En aquest cas podem diferenciar entre conreus no perennes i conreus perennes. Les empreses dedicades als conreus perennes tenen un major pes que les dedicades als no perennes; 84,62% i 15,38%, respectivament. Al març del 2015 hi havia 132 empreses dedicades als conreus no perennes i 24 dedicades al conreus perennes. L'evolució temporal indica que el volum d'empreses ha tendit a la baixa en els dos segments d'activitat en relació al març del 2012, la primera dada de què disposem.

Aquesta secció econòmica ocupa un total de 683 persones, gairebé el 44% de l'ocupació de l'àmbit de treball. D'aquestes 604, el 88,43%, estan ocupades en els conreus no perennes i 79, l'11,57% en els conreus perennes. En el seu còmput total la tendència de l'ocupació ha estat descendent en totes dues divisions d'activitat. A banda, les dades també mostren una certa estacionalitat de la mà d'obra en la divisió dels conreus no perennes, en què el nombre de treballadors presenta la xifra més baixa el desembre de cada any. També és cert però, que el març del 2015 en contra de l'esperat el nombre de treballadors ha baixat en relació al mes de desembre del 2014.

4.LA RAMADERIA:

En el cas de la ramaderia hem utilitzat la informació procedent, bàsicament, de dos fonts diferents, el Sistema d'Informació Ramadera i el Cens agrari.

4.1 EXPLOTACIONS RAMADERES I CAPS DE BESTIAR

Ens centrem, en aquest punt, en la informació procedent del Sistema d'Informació Ramadera²³, la més recent.

A la comarca del Maresme hi ha presència d'explotacions d'aviram, boví, oví, cabrum i porcí així com de conills, d'abelles i èquids. En el cas de l'aviram, el tipus que més s'explota és la gallina i el pollastre. Bo i això, també s'exploten perdius, faisans, ratites, ànecs, coloms, oques, gall d'indi, guatlles i pintades.

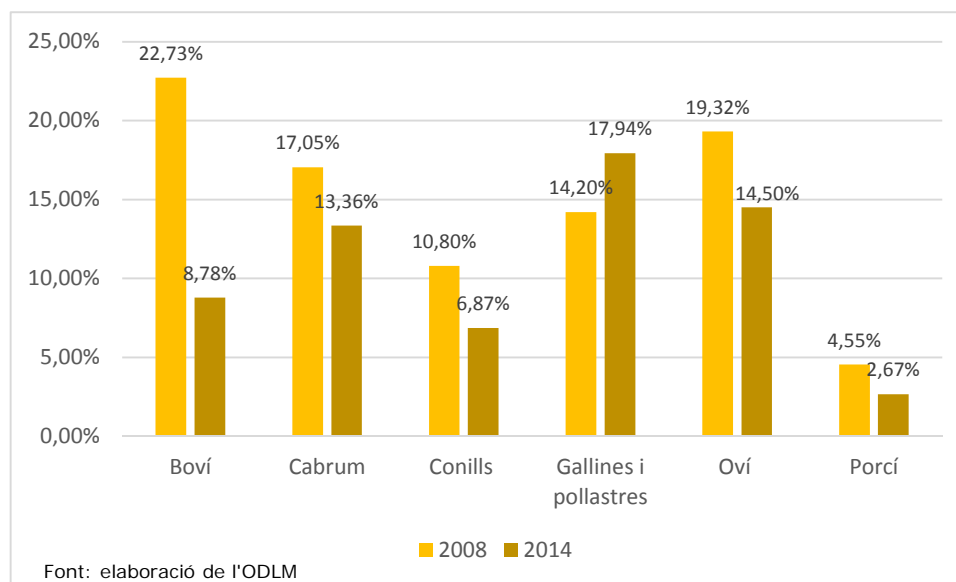
L'any 2014, al Maresme, hi havia un total de 262 explotacions²⁴. Aquesta xifra ha evolucionat positivament en tant que el nombre d'explotacions ha anat creixent. La comparativa 2008-2014 és positiva en passar de les 176 explotacions de l'any 2008 a les 262 del 2014, un increment relatiu del 48,86%. Si bé és cert que si considerem només les explotacions productives, aquestes han evolucionat sense un patró clar bo i que la comparativa entre el 2008 (134) i 2014 (164) indica un increment del 22,39%.

²³ Sistema d'Informació Ramadera (SIR): aplicació informàtica des d'on es realitzen la majoria de les gestions existents al DARPA en l'àmbit ramader entre moltes d'altres el registre d'explotacions ramaderes i el registre dels animals identificats individualment. La informació fa referència a les explotacions actives al desembre de cada any.

²⁴ Es comptabilitzen marques úniques tant de les explotacions productives (producció i reproducció) com de les explotacions especials (escorxadors, explotacions d'oci, etc.). Cal tenir en compte que cada explotació pot tenir animals de més d'una espècie.

Considerant les espècies d'animals més habituals en la producció ramadera, veiem que un 17,94% de les explotacions de la comarca tenen gallines i pollastres. Tenen bestiar oví un 14,50% i un altre 13,36% en té de cabrum. Un 8,78% té boví, un 6,87% té conills mentre que la presència de bestiar porcí és menor, d'un 2,67%. És evident doncs, que una bona part de les explotacions es dediquen a més d'una espècie animal.

G.11 Percentatge d'explotacions per espècies. El Maresme, 2008 i 2014



En aquest període les explotacions amb bestiar boví han tendit a la baixa. L'any 2012 va ser un punt d'inflexió en tant que es va produir un descens molt intens (-37,50%). En canvi, les explotacions d'ovins han crescut a partir del 2012 com també ho han fet les de cabrum. Així, el 2014 les explotacions d'ovins en són 38 i les de cabrum 35. Les explotacions amb gallines i pollastres han tendit clarament a l'alça i han passat de les 25 del 2008 a les 47 del 2014.

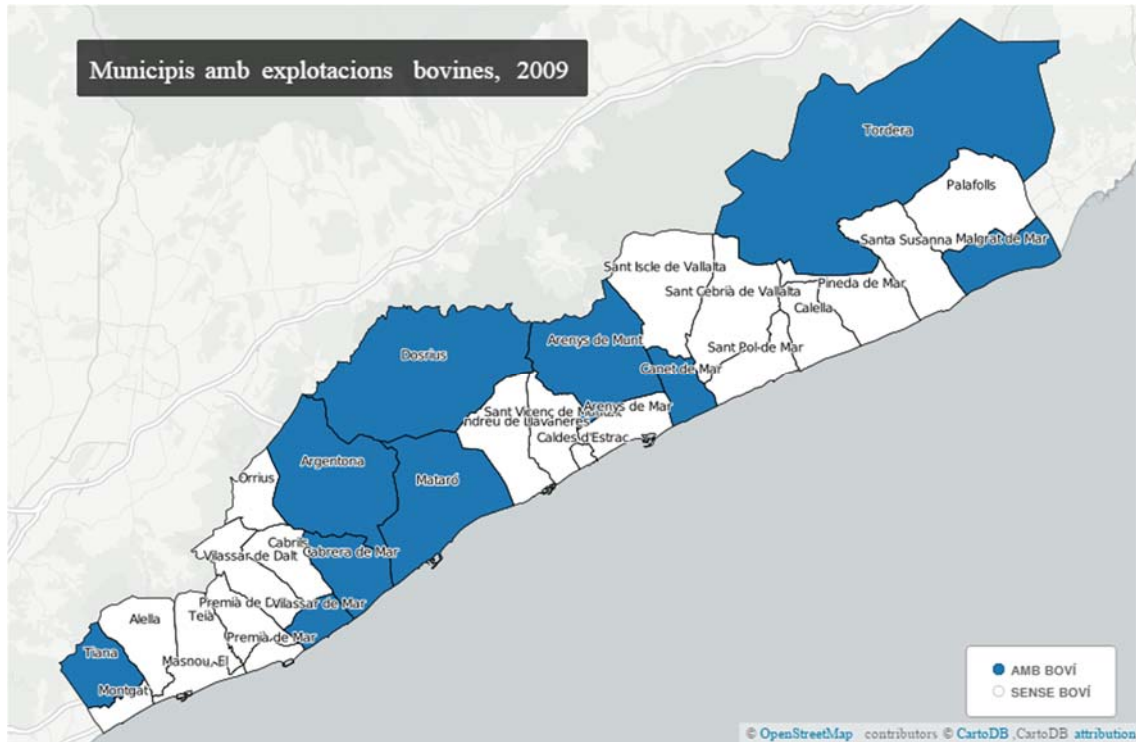
La distribució per municipis és desigual així com també ho ha estat l'evolució de la seva presència en els municipis de la comarca.

Així, les explotacions bovines han minvat clarament la seva presència quant a la distribució territorial i han passat de tenir presència en 10 municipis l'any 2009 a només tenir-ne en 4 l'any 2014, com hem il·lustrat en els mapes que segueixen.

També hi ha hagut canvis significatius en el cas de les gallines i pollastres en què la seva presència ha augmentat; si el 2009 la presència d'explotacions amb aquesta espècie era en 16 municipis, el 2014 la seva presència s'amplia a 20 municipis, tal i com il·lustren els mapes.

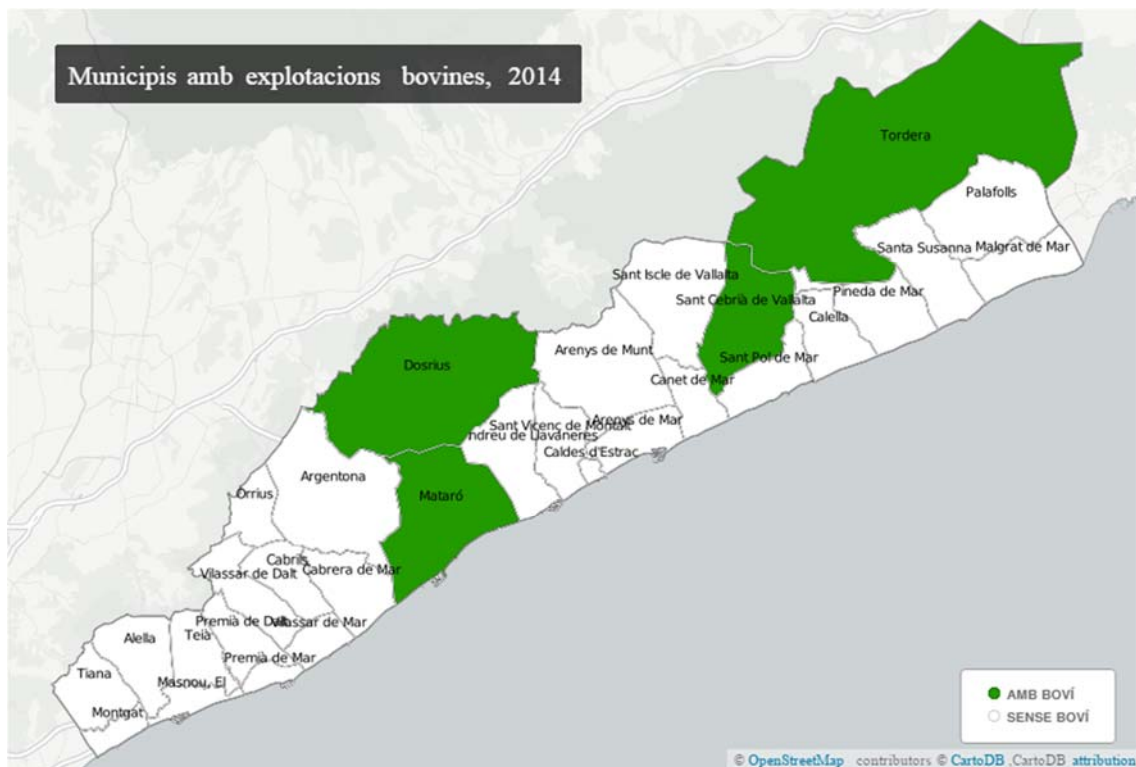
Pel que fa a la resta d'espècies els canvis han estat menys significatius. En el cas del bestiar cabrum ha passat d'estar present en 14 municipis l'any 2009 a ser-hi en 15 el 2014. En el cas de l'oví ha passat d'una presència en 13 municipis a 14 municipis. En el cas dels conills la petita variació ha estat a la baixa i ha passat de ser present en 14 municipis a 13.

M.1 Municipis amb explotacions bovines, 2009.



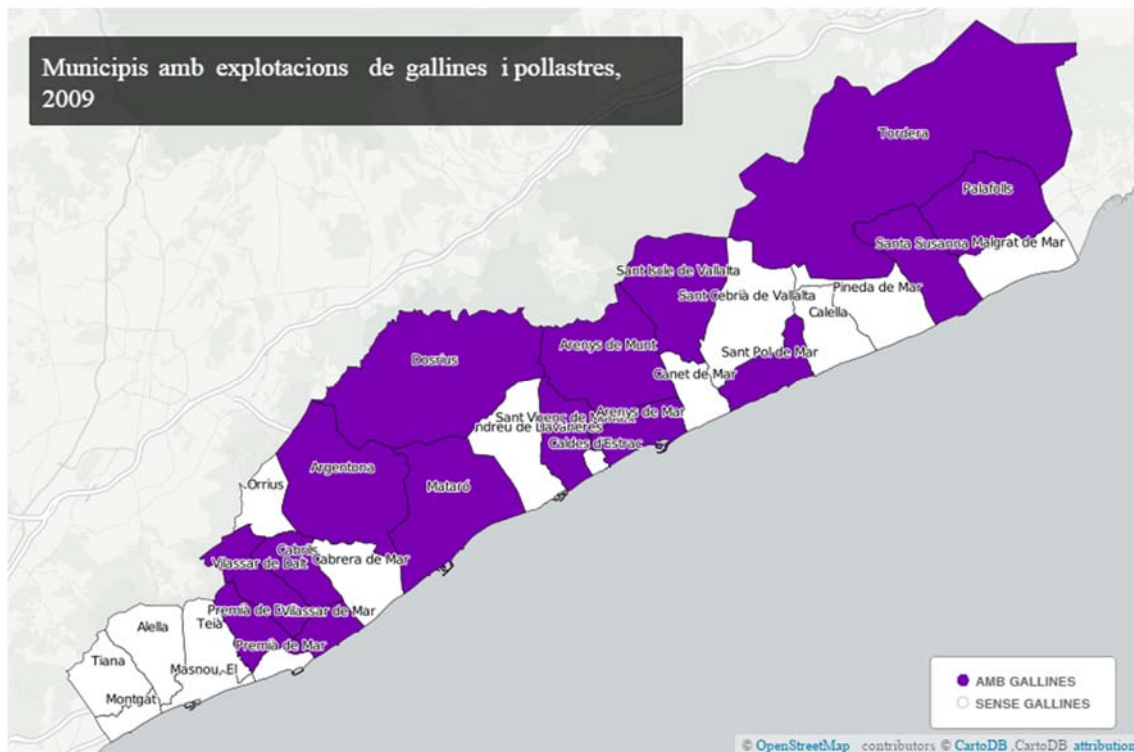
Font: elaboració pròpia de l'ODLM

M.2 Municipis amb explotacions bovines, 2014.



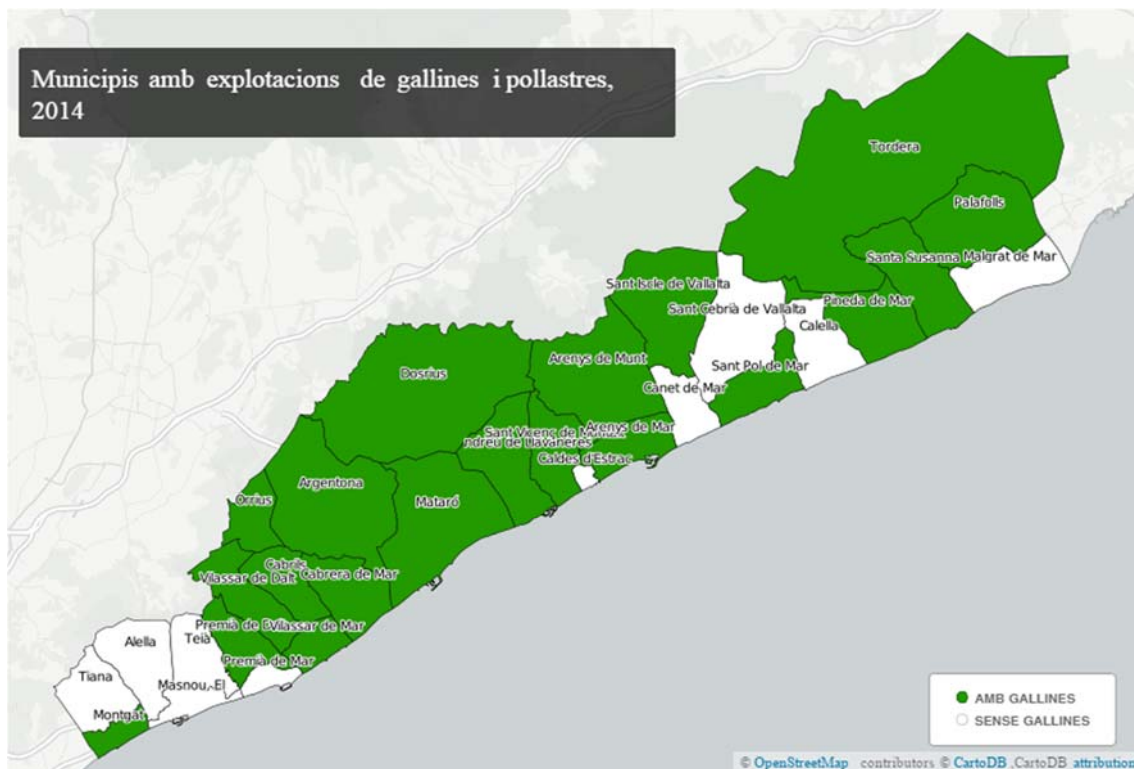
Font: elaboració pròpia de l'ODLM

M.3 Municipis amb explotacions de gallines i pollastres, 2009.



Font: elaboració pròpia de l'ODLM

M.4 Municipis amb explotacions de gallines i pollastres, 2014.



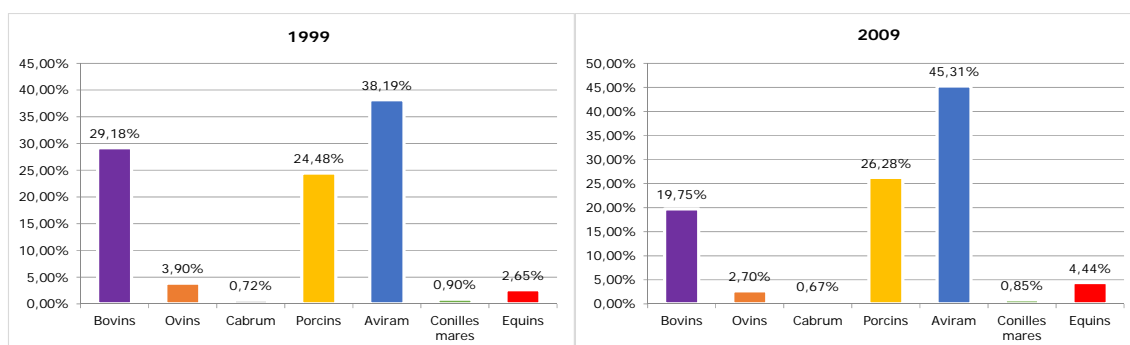
Font: elaboració pròpia de l'ODLM

4.2 CENSOS 1999 I 2009

Quan ens referim a la ramaderia estem parlant dels animals existents en una explotació agrícola. Aquestes dades s'expressen de dues maneres, en nombre de caps i en unitats ramaderes (URs)²⁵. Utilitzarem aquí aquelles referents a les URs ja que permeten la comparabilitat entre espècies.

Així, per una banda, entre l'any 1999 i el 2009 les explotacions amb unitats ramaderes van davallar un 53,22% en passar de les 295 a les 138 al cap de deu anys. Les URs també van disminuir si bé en un percentatge molt menor del que ho han fet les explotacions ramaderes (-18,79%). Malgrat les variacions experimentades, l'estructura de les explotacions per URs per espècies no divergeixen excessivament entre els dos censos considerats, com bé recull el gràfic que segueix. Així, l'aviram és l'espècie amb major proporció d'URs en tots dos anys, seguida pels porcins i els bovins. El que clarament sí que canvia són el nombre d'URs entre tots dos censos. Així, el 2009 el nombre d'URs va disminuir en totes les espècies llevat en els equins en què les unitats ramaderes van créixer un 35,88%.

G.12 Estructura de les explotacions agrícoles per URs per espècies. El Maresme, 1999 i 2009



Font: elaboració de l'ODLM a partir de l'IDESCAT

Si considerem la grandària de les explotacions segons el seu nombre d'unitats ramaderes copsem que les explotacions de totes les grandàries van minvar en relació al cens del 1999 amb l'excepció d'aquelles amb 500 o més unitats ramaderes, les quals es van mantenir. El nombre d'unitats ramaderes va minvar també en la majoria de grandàries menys en el tram de 100 a menys de 500 URs que van augmentar (2,78%).

Si ens referim a l'estructura de les explotacions segons les unitats ramaderes veiem que en tots dos anys la majoria de les unitats ramaderes es troben en explotacions que tenen una

²⁵ Nombre de caps i unitats ramaderes (URs): Mentre que el cap és utilitzat com a unitat de mesura per comptabilitzar el nombre de bestiar, les unitats ramaderes (URs) s'obtenen aplicant un coeficient a cadascuna de les espècies i tipus per tal de presentar en una mateixa unitat d'equivalència les diferents espècies.

grandària d'entre més de 0 a menys de 5 URs. Però si l'any 1999 aquestes representaven el 61,36% del total, l'any 2009 la seva presència havia minvat i, així, representaven el 51,45% de les explotacions. L'any 2009 el segon lloc l'ocupen les explotacions amb grandàries d'entre les 5 i menys de 20 UR amb el 16,67% quan el 1999 ocupaven el mateix lloc però amb un percentatge del 10,85%. Les explotacions amb 100 ha i menys de 500 UR se situen en tercer lloc amb un 11,59% mentre que l'any 1999 la seva presència era del 6,10% i ocupava la cinquena posició.

4.3 ACTIVITAT ECONÒMICA I OCUPACIÓ

Pel que fa la **ramaderia**, són poques les empreses presents a la comarca. Un total de 7 comptes de cotització estan donats d'alta a març del 2015. Aquesta xifra és sensiblement inferior a la que hi havia el març del 2012 (9). De fet, el nombre de comptes de cotització s'ha mantingut força estable per bé que bona part de l'any 2013 van comptabilitzar-se un total d'11 empreses amb un màxim de 10 treballadors. També és cert que els guanys i les minves de comptes de cotització poden estar condicionades pel volum de treballadors i no necessàriament per l'aparició-desaparició de l'empresa. El seu pes dins l'àmbit de treball considerat és molt minso, només representa l'1,93% del teixit empresarial. El mateix mes de l'any 2012 el seu pes era del 2,21%, del 2,70% el març del 2013 i del 2,47% el del 2014.

Aquesta divisió econòmica ocupa un total de 51 persones de manera que concentra el 3,28% dels llocs de treball de l'àmbit econòmic considerat. Així, la dimensió mitjana d'aquesta empresa és petita, de 7,29 treballadors. La poca sèrie històrica que tenim indica que l'ocupació és força estable; sembla que l'any 2012 tendia a l'alça però aquesta va trencar-se i ha tendit a la baixa poc a poc.

Hi ha unes quantes empreses que en la seva activitat principal **combinen agricultura i ramaderia**. Són un total de 33, les quals representen el 9,12% del sector considerat. De fet, el seu nombre ha anat en augment d'ençà el març del 2012 com també ho ha fet el seu pes dins el global del sector. Així, si el març del 2012 les empreses que combinaven agricultura i ramaderia eren 25 i el seu pes era del 6,14% el març del 2015, com dèiem, registra el nombre màxim (33) i també el major pes dins el sector (9,12%).

Aquesta activitat ocupa un total de 136 persones, el 8,75% de la mà d'obra del sector. El nombre de llocs de treball ha tendit a l'alça des del març del 2012, la primera dada de què disposem. En aquell moment les persones ocupades eren 112. Quant al pes de l'ocupació ha anat evolucionant a l'alça. Si mirem els mesos de març, el 2012 el pes era del 6,68%, del 6,55% el 2013, el 7,48% el 2014 i el 8,75%, com ja hem vist, el 2015.

5.LA PESCA

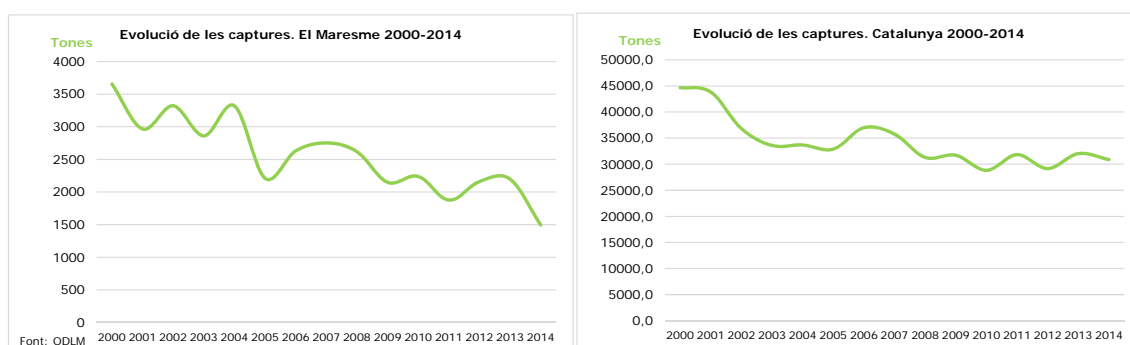
5.1 PESCA MARÍTIMA

Com hem avançat, actualment la pràctica totalitat de l'activitat pesquera a la comarca gira entorn del Port d'Arenys de Mar que, en el conjunt de Catalunya, és el desè quant a volum de captures i vuitè en recaptació econòmica.

En aquesta activitat hi juguen un paper primordial les llotges²⁶ i les confraries²⁷ així com, lògicament, els armadors i pescadors.

En la darrera dècada el Maresme havia comptat amb dues llotges de mar però a partir de l'any 2012 la comarca queda únicament amb la llotja d'Arenys de Mar donat que la llotja de Mataró resta inactiva a partir d'aleshores. D'aquesta manera doncs, totes les vendes de peix de la comarca es concentren allà mateix. Amb independència d'aquest fet, el cert és que el volum de captures de peix a la comarca ja fa anys que tendeixen a la baixa com succeeix, també, pel conjunt de Catalunya. En aquest darrer cas però, el volum de captures sembla més estabilitzat.

G.13 Evolució de les captures al Maresme i a Catalunya, 2000-2014



Pel que fa les confraries, al Maresme n'existeixen un total de 7 -de Malgrat de Mar, Pineda de Mar, Calella, Sant Pol de Mar, Arenys de Mar, Mataró i Montgat-El Masnou-Premià de Mar – si bé la més activa és la d'Arenys de Mar degut, bàsicament, a l'activitat comercial de la llotja, la qual cosa li reporta uns ingressos per seguir amb la seva activitat. La resta de confraries també tenen on sostenir-se. Gràcies al paper social que exerceixen aquestes organitzacions fa

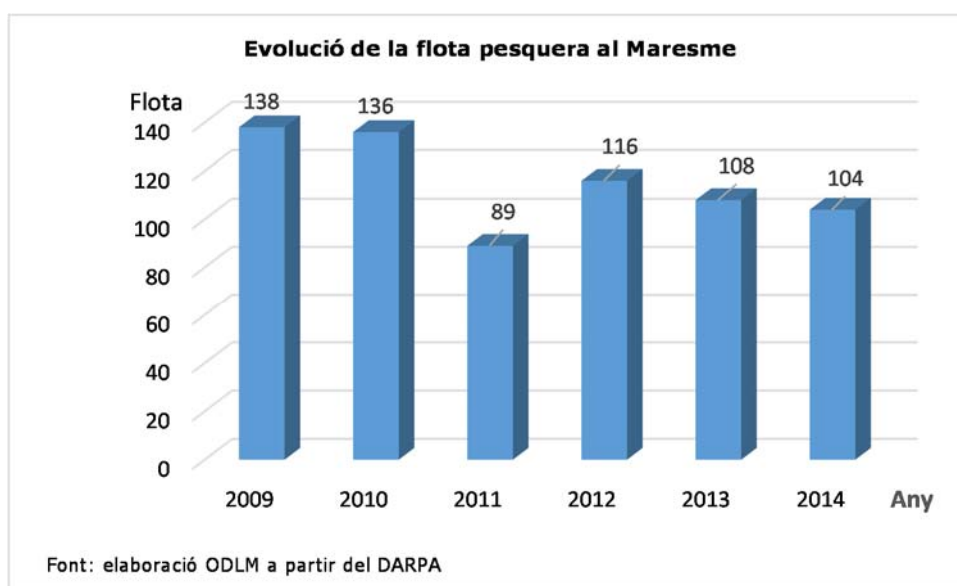
²⁶ El Diccionari Marítim del Termcat i el Museu Marítim de Barcelona defineix la Llotja de mar com a aquell edifici on es reuneixen els comerciants i els pescadors per a fer els seus contractes i negocis de vendre peix, nolis i assegurances.

²⁷ Confraria: d'acord amb el Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca i Alimentació "les confraries són corporacions de dret públic que actuen com a òrgans de consulta i col·laboració amb l'Administració en aquells temes d'interès per a promoure i impulsar els interessos pesquers. Al voltant de les confraries s'hi apleguen tots els qui intervenen directament en el procés extractiu: armadors i mariners". A banda d'aquest paper de representació i defensa dels interessos del sector pesquer davant de les administracions, les confraries juguen, també, un altre paper rellevant de caràcter social i assistencial de tal manera que tracta al mateix nivell els patrons – amos de les embarcacions- i els treballadors – pescadors/mariners-.

que les vendes de peix a Arenys de Mar repercuteixin també en la resta de confraries. Això és així – i sembla un cas excepcional del Maresme- perquè bo i que un vaixell vengui les seves captures en un port que no és el seu port base i, per tant, les seves vendes són gestionades per la confraria d'aquella llotja, aquesta retorna a la confraria d'origen una part –minsa- dels ingressos que la confraria percep per la gestió de les vendes en llotja.

També ha seguit una tendència a la baixa la flota pesquera. La flota pesquera amb port base a algun dels ports de la comarca, segons les dades del DARPA, l'any 2014 (desembre) es comptabilitzaven un total de 104 vaixells de pesca. Si tenim en compte que l'any 2009 se'n comptabilitzaven 138, és evident que la flota pesquera a la comarca ha disminuït. De fet, aquesta ha anat disminuint en els darrers anys, tal i com observem en el gràfic que adjuntem. L'any 2010, en relació amb l'any anterior, la flota va caure un 1,45% i un 34,56% l'any següent. L'any 2012 es registra un increment del 30,34% per caure altra vegada el 2013 (-6,90) i una vegada més el 2014 (-3,70%).

G. 14 Evolució de la flota pesquera al Maresme, 2009-2014



Per tipologia d'art de pesca utilitzada, aquelles que han tendit a la baixa han estat la d'arrossegament de fons, les arts menors, la de palangre de fons i les embarcacions auxiliars. De fet, aquestes dues darreres han desaparegut. Per la seva banda, l'art d'encerclament així com la de palangre de superfície s'han mantingut estables.

Les arts més utilitzades a la comarca són les arts menors que amb 84 embarcacions representen el 77,88% del total de la flota maresmenca, seguida per la pesca d'arrossegament amb 15 embarcacions que s'hi dediquen, el 14,42%. La flota l'encerclament té un pes del 6,73% dins la flota pesquera total, amb 7 embarcacions. Només hi ha una embarcació dedicada al palangre de superfície que representa el 0,96% de la flota total.

Per ports²⁸, el que presenta un flota més nombrosa és el d'Arenys de Mar amb un total de 58 embarcacions, el 55,77% del total. Seguidament trobem Montgat-El Masnou-Premià de Mar amb el 19,23% de la flota de la comarca (20 embarcacions), Mataró amb 9 embarcacions, el 8,65% del total i Sant Pol de Mar amb el 6,73% de la flota de la comarca amb un total de 7 embarcacions (vegeu annex).

5.2 AQÜICULTURA

L'activitat aqüícola al Maresme és testimonial en el sentit que el primer trimestre del 2015 només hi ha dues empreses donades d'alta a la comarca i, de fet, la informació de què disposem, si bé escadussera, no aporta cap traça d'una tradició a la comarca²⁹. De fet, els dos intents previs no van reeixir segons les dades que hem pogut recollir. L'any 2008 la producció va ser de 122.884,98 quilos de peix, especialment orada, i la facturació de 285.540,29€. L'any següent la producció va disminuir molt, un 87,25%, i, conseqüentment, la facturació també (-83,48%). L'any 2010 ja no hi va haver indicis de producció aqüícola a la comarca i no va ser fins al 2012 que va sorgir una empresa –una microempresa- en aquesta secció econòmica que, a diferència de les anterior però, es dedicava al cultiu del musclo.

5.3 ACTIVITAT ECONÒMICA I OCUPACIÓ

En el cas de la pesca i l'aqüicultura, el nombre d'empreses ubicades a la comarca era de 87 el març del 2015, cosa que representava el 21,82% del teixit empresarial. Si ve el seu volum ha anat disminuït al llarg d'aquests tres anys el seu pes relatiu dins el sector ha anat en augment. Si com en la resta d'activitats ens fixem en els mesos de març, el 2012 el seu pes empresarial era del 16,71%, del 19,14% el 2013, el 2014 va ser del 20,60% i del 21,82% el 2015.

La pesca i l'aqüicultura ocupen, en comptes de cotització de 10 treballadors o menys, un total de 217 persones entre autònoms i assalariats. Això vol dir que estem parlant, d'acord amb la seva dimensió mitjana, de microempreses que ocupen 2,49 treballadors. El volum de treballadors s'ha mantingut al llarg d'aquests tres anys força estable si bé sembla que tendeix a l'alça a principis del 2015. El que està clar és que l'activitat, a través de l'ocupació, presenta una certa estacionalitat per la qual l'ocupació baixa a finals d'any.

El març del 2015 el pes de l'ocupació en la pesca i l'aqüicultura marines és del 13,96% el més elevat de la sèrie temporal de què disposem, si bé, com ha ocorregut també amb les dades absolutes el seu pes ha tingut pocs canvis i s'ha mogut entorn l'11 i 12%.

²⁸ Així ho classifica el DARPA bo i que en alguns casos el nom coincideix amb la confraria i no un port físic com a tal.

²⁹ A l'estudi **Radar del Maresme Marítim: agents i activitats relacionades** (2011) amb el mar ja s'apuntava que els primers indicis, a més no reeixits, de l'activitat a la comarca no van més enllà de l'any 1996.

6. ACTIVITATS DE TRANSFORMACIÓ

La indústria agroalimentària és aquella que tradicionalment ha integrat el sector primari juntament amb totes les activitats relacionades amb la transformació dels productes que provenen del camp, la ramaderia o la pesca³⁰. I l'alimentària integra les activitats de transformació dels productes primaris així com la distribució dels productes finals i el reciclatge.

En el cas que aquí ens aplica i en aquest punt concretament, tractem de les activitats de transformació dels productes obtinguts de l'agricultura, la ramaderia i la pesca. Si bé és cert doncs, que parlem d'indústria alimentària, donada la limitació que hem aplicat, hem trobat massa gros parlar d'indústria entenent, també, que les empreses i treballadors de la "nostra selecció" que es dediquen a la transformació de productes primaris ho fan de manera força artesanal i a petita escala. És per això que ho hem denominat activitats de transformació. De tota manera, és cert que aquestes activitats són indústria alimentària i quedarien englobades en el que es coneix com a indústria de primera transformació, aquella el producte resultant de la qual es destina directament al consum, o bé a la indústria de segona transformació.

D'acord amb el cens del 2009, 36 explotacions agràries realitzaven activitats complementàries en les quals s'utilitzaven els recursos o els productes de l'explotació. En 4 casos aquesta activitat era de transformació de productes agraris, el que suposava l'11,11% de les explotacions amb activitat complementària.

6.1 ACTIVITAT ECONÒMICA I OCUPACIÓ

Recordem que les dades empresarials a les quals fem referència provenen de l'IDESCAT i es refereixen a aquells comptes de cotització ubicats al Maresme i amb un màxim de 10 treballadors assalariats i per les divisions econòmiques seleccionades.

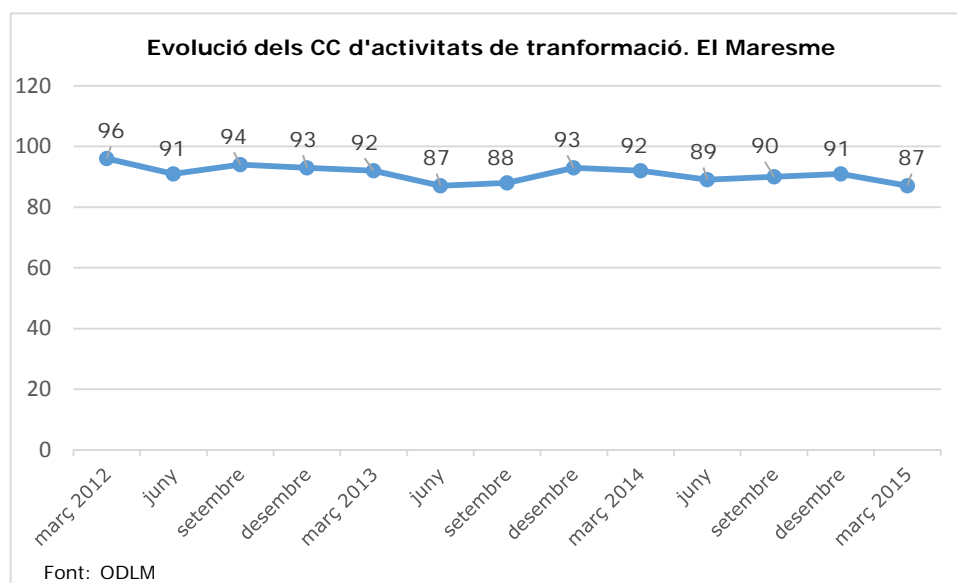
Quant al volum d'empreses, en els darrers tres anys l'evolució ha estat força estable si bé ha tendint lleugerament a la baixa com mostra el gràfic que segueix. Així, si al març del 2012 el nombre de comptes de cotització amb un màxim de 10 treballadors era de 96, al març del 2015 i per als mateixos paràmetres, la xifra era de 87. De fet, segons apunta Segarra (2015)³¹, aquesta estabilitat és normal en el sector ja que aquest té un component anticíclic en tant que els productes alimentaris tradicionals són considerats béns de primera necessitat i que, per tant, se segueixen consumint encara que la situació econòmica sigui poc favorable.

³⁰ Segarra Blasco, Agustí (2015) **La indústria agroalimentària catalana: una perspectiva empresarial**

³¹ Segarra Blasco, Agustí (2015). **La indústria agroalimentària catalana: una perspectiva empresarial**. Informes Fundació Catalunya Europa.

G.15 Evolució dels comptes de cotització d'activitats de transformació.

El Maresme, 2012-2015



Els comptes de cotització de les *Activitats de transformació* tenen, a març de 2015, un pes sobre el sector del 24,03%, pes que s'ha mantingut força estable al llarg d'aquest quatre anys prenent com a data de referència el mes de març de cada any.

La divisió econòmica amb un major pes en tots dos períodes és la de *Fabricació de pa i productes de fleca i pastisseria frescos i de llarga durada i galetes* amb el 52,08% el març del 2012 i el 54,02% en el març del 2015. Pel conjunt de Catalunya aquest lloc l'ocupa el segment dels productes carnis. Òbviament, la diferència rau, en primer lloc, en les limitacions que hem fet d'empreses de màxim 10 treballadors i, en segon lloc, en el fet que el Maresme no es coneix, precisament, per tenir una important indústria càrnia. El seu pes ha augmentat en gairebé dos punts percentuals entre ambdós períodes. El que hem categoritzat com a *Fabricació d'altres productes alimentaris*³² ocupa el segon lloc amb un pes del 27,08% el març del 2012 i del 26,44% el març de 2015. En aquest cas s'ha produït un descens inferior a un punt percentual (-0,64 p.p). La *Fabricació de begudes*³³ ocupa el tercer lloc també en tots períodes de referència, l'any 2012 amb el 8,33% i l'any 2015 amb el 9,20%. En aquest cas ha augmentat un 0,87 p.p. L'elaboració de vi, sobretot en els cellers de la DOAella, de segur que juguen un paper cabdal dins aquesta branca econòmica.

³² Fabricació d'altres productes alimentaris: 1082-fabricació de cacau, xocolata i productes de confiteria; 1083-elaboració de cafè, te i infusions; 1084-elaboració d'espècies, salses i condiments; 1085-elaboració de menjars i plats preparats; 1089-elaboració d'altres productes alimentaris ncaa.

³³ Fabricació de begudes: 1101-destil·lació, rectificació i mescla de begudes alcohòliques; 1102-elaboració de vins; 1103-elaboració de sidra i altres begudes fermentades a partir de fruites; 1104-elaboració d'altres begudes no destil·lades, procedents de la fermentació; 1105-fabricació de cervesa.

Quant a l'ocupació, en què s'hi inclouen tants els treballadors assalariats com els treballadors autònoms i també referent a empreses amb un tram màxim de 10 treballadors, aquestes activitats ocupen un total de 467 persones a març de 2015 el que suposa el 30,05% de la mà d'obra del sector considerat en aquest informe, només per darrera de l'agricultura que, com hem vist, aplega el 43,95% de la mà d'obra del sector. De fet, el seu pes ha baixat en 2 p.p. si ho comparem amb el març del 2012, la primera dada de la sèrie temporal de què disposem. El nombre de llocs de treball ha tendit a la baixa en aquests quatre anys.

Les activitats amb un major pes de mà d'obra sobre el total de les Activitats de transformació són les *Fabricació de pa i productes de fleca i pastisseria frescos i de llarga durada i galetes* amb una concentració del 54,82% i 256 llocs de treball, seguida per la de *Fabricació d'altres productes alimentaris* amb un 21,84% i 102 llocs de treball. El tercer lloc l'ocupa la *Fabricació de begudes* (8,14%; 38) seguida per la *d'Elaboració de productes carnis i de volateria i fabricació de conserves de peix* (6,85%; 32), la *Fabricació de producte lactis* (4,71%; 22) i l'*Elaboració de suc de fruites i hortalisses, preparació i conservació de fruites i fabricació d'oli d'oliva* (3,64%; 17).

7. LA DIMENSIÓ CONJUNTA DEL SECTOR DEFINIT

Hem vist fins ara, de forma separada, quina era la presència de cada activitat en el conjunt del sector que hem acotat/predefinit. Per tenir-ne una idea més clara hem volgut recollir aquí la informació en una sola taula. Així, estem parlant d'un sector en què es comptabilitzen més de 360 empreses i amb una ocupació de més de 1550 llocs de treball.

T.5 Llocs de treball (afiliacions i autònoms) i comptes de cotització en el sector agroalimentari de màxim 10 treballadors al Maresme, març 2015.

| Activitat econòmica | Afiliacions | Comptes de cotització |
|---|-------------|-----------------------|
| Conreus no perennes | 604 | 132 |
| Conreus perennes | 79 | 24 |
| AGRICULTURA | 683 | 156 |
| Producció ramadera | 51 | 7 |
| RAMADERIA | 51 | 7 |
| Producció agrícola combinada amb la producció ramadera i activitat de suport a l'agricultura, ramaderia i preparació posterior a la collita | 136 | 33 |
| COMBINACIÓ D'AGRICULTURA I RAMADERIA | 136 | 33 |
| Pesca i aqüicultura | 217 | 79 |
| PESCA I AQÜICULTURA | 217 | 79 |
| Sacrifici de bestiar i conservació de carn i elaboració de productes carnis i elaboració i conservació de peix, crustacis i mol·luscos | 32 | 5 |
| Preparació i conservació de fruites i hortalisses, fabricació d'olis i greixos vegetals i animals i fabricació de productes lactis | 39 | 4 |
| Fabricació de productes de fleca i de pastes alimentàries | 256 | 47 |
| Fabricació d'altres productes alimentaris | 102 | 23 |
| Fabricació de begudes | 38 | 8 |
| TRANSFORMACIÓ ALIMENTÀRIA | 467 | 87 |
| TOTAL | 1554 | 362 |

Font: Idescat sota els paràmetres especificats pel CCM

Com ja hem vist, les empreses agrícoles són les que tenen una major presència dins del sector amb un total de 156 empreses, el 43,09% del total. Les segueixen les d'activitats de transformació (87; 24,03%), les de la pesca i l'aqüicultura (79; 21,82%), les que combinen agricultura i ramaderia (33; 9,12%) i, en darrer lloc, les ramaderes (7; 1,93%).

Quant a l'ocupació, l'ordre de distribució ha estat el mateix que hem vist per les empreses. L'agricultura concentra el 43,95% dels llocs de treball de l'àmbit d'estudi (683), les activitats de transformació el 30,05% (467), la pesca i l'aqüicultura el 13,97% (217), les activitats que combinen agricultura i ramaderia el 8,75% (136) i el 3,28% es concentren en la ramaderia (51).

Les fonts que hem utilitzat no faciliten informació macroeconòmica per tant, en aquest sentit, no podem fer cap aportació. De tota manera, no està de més apuntar que l'aportació del sector primari –el més present en l'àmbit d'estudi- al PIB comarcal és molt minso. I no només això, sinó que les darreres dades, del 2014, indiquen una caiguda del primari *“per la contracció de l'agricultura (-1,19%), arrossegada per la davallada de plantes i flors (-1,11%), mentre que la ramaderia va caure un pronunciat 3,98%, pels resultats de les produccions d'aviram (-3,12%) i porquí (-3,97%). Mentre que la pesca va davallar del -25,10% per un descens de les captures del 31,99% (dels 2,2 als 1,5 milers de tones)”*³⁴. Quant a la indústria, sector en què s'inclourien les activitats que aquí hem definit com a Activitats de transformació, la mateixa font indica que *“La indústria va avançar de la mà de l'activitat manufacturera (2,28%) (...). La millora de les manufactures expressa la de l'important sector d'indústries tèxtils i confecció (...) que va augmentar amb intensitat (6,52%), i de l'alimentació, amb un creixement del 4,93% (...)”*³⁵.

Malgrat la poc significativa aportació econòmica al PIB comarcal de les activitats de l'àmbit d'estudi, des d'altres perspectives, com la territorial, la cultural i l'ambiental, el seu valor és altament estratègic a la comarca i per la comarca. És a dir, la mesura de valoració d'algunes activitats va molt més enllà d'un número fred amb més o menys zeros. Al Maresme no podríem pagar el que val el fet que la pagesia segueixi al seu lloc, treballant la terra i exercint el seu paper de gestor territorial, geògraf, paisatgista, historiador, ambientòleg, conservador cultural, etc... Hi ha indicadors econòmics com el PIB, purament monetaris, doncs, que no ens serveixen per quantificar el valor d'absolutament tot. I aquest és el cas del sector primari a la comarca del Maresme. Fet que cal posar de rellevància.

³⁴ Literal de CatalunyaCaixa (2015) **Estimació del PIB comarcal 2014**

³⁵ Idem 14.

8.LA PRESENCIA DE DISTINTIUS D'ORIGEN I DE QUALITAT ALIMENTÀRIA I ALTRES CERTIFICACIONS AL MARESME

Actualment existeixen un ventall de diferents distintius, certificats i reconeixements d'alguns productes agroalimentaris els quals volen diferenciar-los d'altres per les seves qualitats i/o singularitats d'acord amb el seu origen geogràfic, una característica tradicional o bé unes característiques diferencials reglamentades³⁶.

Alguns dels productes del Maresme que disposen d'aquests distintius són els següents:

Denominació d'Origen Protegida (DOP)

Mongeta del ganxet: són 9 els municipis del Maresme que formen part d'aquesta DOP conjuntament amb altres municipis del Vallès Oriental. Concretament són Arenys de Munt, Argentona, Dosrius, Malgrat de Mar, Òrrius, Palafolls, Sant Cebrià de Vallalta, Sant Iscle de Vallalta i Tordera. En el Consell Regulador d'aquesta DOP hi ha inscrits 18 productors del Maresme.

Denominació d'Origen Alella: aquesta denominació d'origen protegida, compartida també pel Maresme i el Vallès, compta amb 19 municipis del Maresme, 11 d'origen i 8 més a resultes de l'ampliació dels seus límits. Són Alella, Argentona, Cabriels, el Masnou, Montgat, Òrrius, Premià de Dalt, Premià de Mar, Teià, Tiana i Vilassar de Dalt als quals s'hi sumaren més tard Arenys de Mar, Cabrera de Mar, Calella, Mataró, Sant Cebrià de Vallalta, Sant Iscle de Vallalta, Sant Pol de Mar i Vilassar de Mar.

Aquesta DO compta amb 228 ha, 96 viticultors i 8 cellers embotelladors, 5 dels quals es troben a municipis del Maresme, 4 a Alella i un a Tiana.

Indicació geogràfica protegida (IGP)

Pa de pagès català: aquest producte està certificat a nivell de Catalunya. En el conjunt del Maresme hi ha 8 elaboradors inscrits, en alguns casos amb més d'un establiment.

Marca Q de qualitat alimentària (Marca Q)

Aquesta és una marca de la Generalitat de Catalunya. Els productes amb el reconeixement Marca Q són els bombons, el capó, el conill, el formatge, les galetes, la mel, el peix blau, el pollastre, el porc, els torrons de praliné i trufats de xocolata, la vedella i el xai.

En el cas del Maresme hi ha dos productes amb Marca Q, el capó (**Capó Q**) i el pollastre (**Pollastre Q**). Un elaborador en el cas del Capó Q i dos en el cas del Pollastre Q.

³⁶ Trobareu una explicació detallada de cada distintiu a la pàgina web del Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca i Alimentació de la Generalitat de Catalunya

Sistema d'acreditació de Venda de Proximitat

Aquesta acreditació és un reconeixement per part de l'Administració d'una forma de comercialització que apropa el productor al consumidor, que permet augmentar la renda al productor i que contribueix a disminuir els efectes del transport i la distribució sobre el medi ambient. És l'únic sistema d'acreditació oficial d'aquest tipus de venda. Cal distingir entre venda directa i venda en circuit curt.

Pel conjunt del Maresme hi ha 60 productors adherits a aquesta certificació. D'aquests, pràcticament el 72% fan venda de proximitat de productes sense transformar i un 56,7% venen productes d'horta. La gran majoria dels productors adherits a aquesta certificació fan tant venda directa³⁷ com en circuit curt³⁸.

Reproduïm tot seguit els distintius dels diferents productes del Maresme en el mateix ordre que els hem citat més amunt.



³⁷ Venda directa: aquella que fan directament els productors o les agrupacions de productors agraris a les persones consumidores finals, sense la intervenció de persona intermediària.

³⁸ Circuit curt: és aquella venda que duen a terme els productors o agrupacions de productors agraris amb la intervenció d'una persona intermediària (establiments minoristes, agrobotigues de les agrupacions de productors agraris, establiments de turisme rural i establiments de restauració).

SÍNTESI FINAL I VALORACIONS

Hem vist doncs que:

CARACTERÍSTIQUES TERRITORIALS

→El Maresme és una comarca de marcat caràcter metropolità amb un 24,62% de superfície urbanitzada quan pel conjunt de Catalunya aquesta és del 6,60%.

→El 9% de la superfície del Maresme es dedica als conreus, un 26,29% en el conjunt de Catalunya.

→La superfície de conreu ha disminuït un 1,19% en el període 2007-2012. I en el mateix període ha augmentat un 6,83% la superfície urbanitzada.

→El Maresme es dedica majoritàriament al cultiu de regadiu mentre que pel conjunt de Catalunya predomina el de secà.

DIMENSIÓ ECONÒMICA

→La dimensió econòmica de l'àmbit considerat en termes d'empreses i treballadors de la comarca d'acord amb els paràmetres establerts³⁹ és de 1554 treballadors i 362 empreses.

→Segons les dades de *l'Instituto Nacional de la Seguridad Social (INSS)* hi ha al Maresme 156 empreses dedicades a l'agricultura amb un màxim de 10 treballadors i 683 llocs de treball.

→La mateixa font indica que hi ha 7 empreses ramaderes amb un màxim de 10 treballadors i 51 llocs de treball.

→Que hi ha presents a la comarca un total de 33 empreses en què la seva activitat principal és una combinació d'agricultura i ramaderia, amb 136 llocs de treball.

→En la pesca i l'aqüicultura el nombre d'empreses és de 87 i amb tendència a la baixa. I els treballadors 217, volum que es manté força estable.

→Les activitats de transformació tenen un pes sobre l'àmbit de treball de poc més del 24% amb un total de 96 empreses i 467 llocs de treball.

L'AGRICULTURA I LA RAMADERIA

ELS CENSOS AGRARIS (2009)

→ Hi ha 778 explotacions agràries al Maresme segons el cens del 2009 amb un total de 2.522 persones treballadores.

→Les hortalisses predominen en el cultiu de regadiu i la vinya i els cultius farratgers en el cultiu de secà.

³⁹ Vegeu metodologia.

→Les explotacions agràries amb unitats ramaderes han disminuït més d'un 50% entre tots dos períodes, de les 295 a les 138.

→En 10 anys s'han perdut un 18,79% de les unitats ramaderes a la comarca.

→L'aviram és l'espècie amb més unitats ramaderes en tots dos censos.

→El règim de tinença majoritari és el de propietat (59%) però ha tendit a la baixa.

→La mà d'obra familiar és bàsica en les explotacions agràries si bé en més de la meitat s'utilitza també l'assalariada.

→Les explotacions agràries han tendit a prescindir de la mà d'obra externa (autònoms i empreses).

→S'ha produït un envelliment de l'edat del titular de l'explotació.

→La majoria dels titulars tenen edats compreses entre els 55 i els 64 anys.

→El nivell formatiu és exclusivament pràctic en el 74,29% dels caps d'explotació.

ALTRES FONTS

→Hi ha poca presència de l'agricultura ecològica certificada a la comarca així com de l'agricultura integrada.

→En relació a la ramaderia les dades més actuals provinents del sistema d'informació ramadera indica que al Maresme hi ha 164 explotacions productives.

→La comarca compta amb un producte agrícola amb el distintiu de qualitat Denominació d'Origen Protegit, la mongeta del ganxet.

→I dos productes de la ramaderia amb la de qualitat Marca Q que són el Capó Q i el Pollastre Q.

→Un bon nombre de productors estan adherits a la campanya Venda de proximitat de la Generalitat de Catalunya.

Quant productors adherits a la Productes de la Terra-Maresme

LA PESCA

→El Port d'Arenys de Mar centralitza la pràctica totalitat de l'activitat pesquera de la comarca.

→Les captures de peix tendeixen a la baixa com ho ha fet també la flota pesquera

→L'activitat aqüícola és testimonial.

LES ACTIVITATS DE TRANSFORMACIÓ

→L'elaboració de vi és potser l'activitat de transformació més coneguda i reconeguda de la comarca. El Maresme compta amb la Denominació d'Origen Protegit Alella per als seus vins.

→ Alguns productors elaboren el Pa de Pagès Català, producte amb la certificació de qualitat sota l'Indicació Geogràfica Protegida

* * * * *

Aquesta ha estat una anàlisi de la informació estadística existent que ens ha permès fer una foto, més o menys acurada, de l'àmbit de treball en què es centra el projecte Productes de la Terra- Maresme i, en alguns casos, una certa evolució. Malgrat la interpretació que n'haguem pogut fer, si és que l'hem feta, òbviament hi deu haver molts matisos que ens han passat per alt.

La procedència de les dades ha estat variada fet que ha provocat que, en alguns casos, haguem pogut percebre certa contradicció en els resultats obtinguts entre unes fonts i unes altres. Per això hem evitat fer una comparativa de la informació provinent de fonts diferents.

Un cop vista la presència de productors i elaboradors transformadors de matèries primeres a la comarca, l'interessant seria saber quants d'aquests elaboradors-transformadors produeixen el seu producte amb matèria primera de la comarca. La manca d'informació qualitativa no ens ha permès determinar quines són les relacions que s'estableixen –si és que n'hi ha- entre els productors i els elaboradors. Pensem que aquesta seria una informació d'alt valor per al Projecte Xarxa de Productes de la Terra- Maresme per, endegar, tot seguit, una línia de treball molt interessant per esbrinar quines són les relacions que es teixeixen entre els integrants del Cens. Per tant, hauríem de treballar per generar espais de trobada entre tots ells per facilitar les coneixences i les relacions.

ANNEXOS

PATRIMONI HISTÒRIC

Font: Arxiu fotogràfic Centre Excursionista de Catalunya (fotografies de finals del s: XIX i ppcis del s. XX)

Can Tria de Mata (Mataró)



Torre de Palau o Can Mallol (Mataró)



Cals Frares (Cabrera)



Can Bartomeu (Cabrera)



Can Vall de Juli (Palafolls)



Can Amat (St. Andreu de Llavaneres)



Mas d'en Galtés (Santa Susanna)



La Rectoria (Pineda de Mar)



Can Pol o Can Fivaller –Celler-(Teià)



Can Bru –Celler- (Teià)



Can Magarola (Alella)



Can Riera (Premià de Dalt)



AGRICULTURA

| Evolució de la superfície productiva en secà i en regadiu per grups de conreus. El Maresme, 2008-2013 | | | | | | | | | | | | |
|---|------------|-------------|------------|-------------|------------|-------------|------------|-------------|--------------|---------------|--------------|---------------|
| CONREU | 2008 | | 2009 | | 2010 | | 2011 | | 2012 | | 2013 | |
| | SECÀ | REGADIU | SECÀ | REGADIU | SECÀ | REGADIU | SECÀ | REGADIU | SECÀ | REGADIU | SECÀ | REGADIU |
| Conreus herbacis i hortalisses | | | | | | | | | | | | |
| Cereals de gra | 86 | 243 | 56 | 228 | 65 | 234 | 162 | 396 | 67,5 | 218,8 | 73,5 | 164,5 |
| Cultius farratgers | 138 | 421 | 162 | 440 | 145 | 356 | 95 | 202 | 195,5 | 416,2 | 201,6 | 486,3 |
| Cultius industrials | 1 | 10 | 11 | 25 | 1 | 27 | 3 | 6 | 6,7 | 15,2 | 10,8 | 20,2 |
| Hortalisses | 0 | 2171 | 0 | 2021 | 0 | 1664 | 0 | 1605 | 0,3 | 1839,3 | 0 | 1572,5 |
| Lleguminoses gra | 0 | 101 | 2 | 87 | 2 | 80 | 2 | 84 | 2 | 86,9 | 2 | 94,7 |
| Tubercles consum humà | 12 | 307 | 0 | 294 | 0 | 258 | 0 | 257 | 0 | 198 | 0 | 198 |
| Conreus llenyosos | | | | | | | | | | | | |
| Cítrics | 0 | 3 | 0 | 3 | 0 | 1 | 0 | 1 | 0 | 2 | 0 | 1,1 |
| Fruiters | 126 | 16 | 75 | 27 | 63 | 41 | 45 | 45 | 35 | 39 | 30,2 | 37,3 |
| Olivar | 8 | 3 | 8 | 1 | 8 | 1 | 8 | 49 | 8 | 0,7 | 4,3 | 0,8 |
| Vinya no associada | 183 | 51 | 161 | 46 | 156 | 47 | 188 | 1 | 183 | 48 | 178,1 | 47,4 |
| Altres cultius llenyosos | 5 | 0 | 9 | 0 | 9 | 0 | 9 | 0 | 9 | 0 | 9 | 0 |
| Total | 559 | 3326 | 484 | 3172 | 449 | 2709 | 512 | 2646 | 522,9 | 2625,9 | 509,5 | 2622,8 |

Font: elaboració pròpia a partir del DARPA

| Estructura de la superfície productiva en secà i en regadiu per grup de conreus. El Maresme, 2008-2013 | | | | | | | | | | | | |
|--|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|
| CONREU | 2008 | | 2009 | | 2010 | | 2011 | | 2012 | | 2013 | |
| | SECÀ | REGADIU | SECÀ | REGADIU | SECÀ | REGADIU | SECÀ | REGADIU | SECÀ | REGADIU | SECÀ | REGADIU |
| Conreus herbacis i hortalisses | | | | | | | | | | | | |
| Cereals de gra | 15,38% | 7,31% | 11,57% | 7,19% | 14,48% | 8,64% | 31,64% | 14,97% | 12,91% | 8,33% | 14,43% | 6,27% |
| Cultius farratgers | 24,69% | 12,66% | 33,47% | 13,87% | 32,29% | 13,14% | 18,55% | 7,63% | 37,39% | 15,85% | 39,57% | 18,54% |
| Cultius industrials | 0,18% | 0,30% | 2,27% | 0,79% | 0,22% | 1,00% | 0,59% | 0,23% | 1,28% | 0,58% | 2,12% | 0,77% |
| Hortalisses | 0,00% | 65,27% | 0,00% | 63,71% | 0,00% | 61,42% | 0,00% | 60,66% | 0,06% | 70,04% | 0,00% | 59,96% |
| Lleguminoses gra | 0,00% | 3,04% | 0,41% | 2,74% | 0,45% | 2,95% | 0,39% | 3,17% | 0,38% | 3,31% | 0,39% | 3,61% |
| Tubercles consum humà | 2,15% | 9,23% | 0,00% | 9,27% | 0,00% | 9,52% | 0,00% | 9,71% | 0,00% | 7,54% | 0,00% | 7,55% |
| Conreus llenyosos | | | | | | | | | | | | |
| Cítrics | 0,00% | 0,09% | 0,00% | 0,09% | 0,00% | 0,04% | 0,00% | 0,04% | 0,00% | 0,08% | 0,00% | 0,04% |
| Fruiters | 22,54% | 0,48% | 15,50% | 0,85% | 14,03% | 1,51% | 8,79% | 1,70% | 6,69% | 1,49% | 5,93% | 1,42% |
| Olivar | 1,43% | 0,09% | 1,65% | 0,03% | 1,78% | 0,04% | 1,56% | 1,85% | 1,53% | 0,03% | 0,84% | 0,03% |
| Vinya | 32,74% | 1,53% | 33,26% | 1,45% | 34,74% | 1,73% | 36,72% | 0,04% | 35,00% | 1,83% | 34,96% | 1,81% |
| Altres cultius llenyosos | 0,89% | 0,00% | 1,86% | 0,00% | 2,00% | 0,00% | 1,76% | 0,00% | 1,72% | 0,00% | 1,77% | 0,00% |
| Total | 100,00% | 100,00% | 100,00% | 100,00% | 100,00% | 100,00% | 100,00% | 100,00% | 100,00% | 100,00% | 100,00% | 100,00% |

Font: elaboració pròpia a partir del DARPA

| Producció total (Tn) per grups de conreus. El Maresme, 2008-2013 | | | | | | | |
|--|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|--|
| GRUPS DE CONREUS | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | |
| Conreus herbacis i hortalisses | | | | | | | |
| Cereals de gra | 1.618 | 1.520 | 1.646 | 2.440 | 1.344 | 1.118 | |
| Cultius farratgers | 16.051 | 20.038 | 15.253 | 12.523 | 18.273 | 22.151 | |
| Cultius industrials | 30 | 69 | 65 | 20 | 72 | 78 | |
| Hortalisses | 57.269 | 52.458 | 39.132 | 38.484 | 44.633 | 50.745 | |
| Lleguminoses gra | 182 | 161 | 156 | 119 | 143 | 172 | |
| Tubercles consum humà | 7.484 | 6.941 | 6.114 | 6.081 | 3.960 | 4.208 | |
| Conreus llenyosos | | | | | | | |
| Cítrics | 78 | 78 | 50 | 47 | 51 | 34 | |
| Fruiters | 431 | 512 | 613 | 605 | 533 | 532 | |
| Olivar | 20 | 17 | 15 | 2.296 | 12 | 10 | |
| Vinya | 1.724 | 1.813 | 1.824 | 12 | 1.456 | 1.625 | |
| Altres cultius llenyosos | 46 | 46 | 46 | 18 | 20 | 6 | |
| Total | 84.933 | 83.653 | 64.914 | 62.645 | 80.544 | 80.679 | |

Font: elaboració pròpia a partir del DARPA



| Personalitat jurídica del titular de l'explotació. El Maresme | | | | | |
|---|------------|-------------|-------------|----------------|----------------|
| Personalitat jurídica del titular de l'explotació | | 1999 | 2009 | var. | distrib % 2009 |
| Persona física | explotació | 942 | 587 | -37,69% | 75,45% |
| | SAU (ha) | 2869 | 2763 | -3,69% | 72,22% |
| Societat | explotació | 84 | 101 | 20,24% | 12,98% |
| | SAU (ha) | 425 | 501 | 17,88% | 13,09% |
| Entitat pública | explotació | 2 | 1 | -50,00% | 0,13% |
| | SAU (ha) | 30 | 1 | -96,67% | 0,03% |
| Cooperativa de producció | explotació | 2 | 13 | 550,00% | 1,67% |
| | SAU (ha) | 3 | 55 | 1733,33% | 1,44% |
| Societat agrària de transformació (SAT) | explotació | 15 | .. | nd | |
| | SAU (ha) | 59 | .. | nd | |
| Altres condicions jurídiques | explotació | 100 | 76 | -24,00% | 9,77% |
| | SAU (ha) | 452 | 506 | 11,95% | 13,23% |
| TOTAL | explotació | 1145 | 778 | -32,05% | 100% |
| | SAU (ha) | 3838 | 3826 | -0,31% | 100% |

Font: Idescat, 1999, cens agrari i 2009 a partir de del cens agrari de l'INE

| Distribució de les persones, jornades i unitats de treball any (UTA) segons el tipus de mà d'obra. El Maresme | | | | | | | | |
|---|-------------|---------------|-------------|--------------------|------------|---------------|-------------|--------------------|
| Tipus de mà d'obra | 1999 | | | | 2009 | | | |
| | explot. | jornades | UTA | nombre de persones | explot. | jornades | UTA | nombre de persones |
| Familiar | 942 | 350981 | 1182 | 1671 | 587 | 186672 | 720 | 1215 |
| Assalariada | 603 | 439894 | 1929 | 1647 | 401 | 304207 | 1291 | 1307 |
| Autònoma o empreses | 413 | 6559 | 29 | | 50 | 2225 | 10 | |
| TOTAL | 1145 | 797433 | 3140 | 3318 | 778 | 493104 | 2020 | 2522 |

Font: Idescat, censos agraris 1999 i 2009

| Terres llaurades: conreus herbacis. El Maresme | | | | | |
|--|--------------|-------------|--------------|-------------|-------------------|
| Tipus de conreus herbacis | 1999 | | 2009 | | var. % ha o àrees |
| | explotacions | hectàrees | explotacions | hectàrees | |
| Cereals per a gra | 114 | 638 | 82 | 760 | 19,12% |
| Lleguminoses per a gra | 39 | 34 | 90 | 80 | 135,29% |
| Patata | 135 | 103 | 129 | 100 | -2,91% |
| Conreus industrials | 5 | 12 | 21 | 42 | 250,00% |
| Conreus farratgers | 65 | 451 | 51 | 433 | -3,99% |
| Hortalisses | 765 | 1342 | 407 | 821 | -38,82% |
| Flors i plantes ornamentals | 214 | 413 | 151 | 331 | -19,85% |
| Llavors i plàntules (àrees) | 5 | 1652 | 11 | 1810 | 9,56% |
| Guarets | 130 | 191 | 91 | 146 | -23,56% |
| Hortes familiars (àrees) | 94 | 195 | 138 | 277 | 42,05% |
| Altres (àrees) | 2 | 560 | .. | .. | nd |
| TOTAL | 1063 | 3209 | 698 | 2733 | -14,83% |

Font: Idescat, 1999, cens agrari i 2009 a partir de del cens agrari de l'INE

RAMADERIA

| Unitats ramaderes (UR). El Maresme | | | | | | |
|------------------------------------|------------|--------------|------------|--------------|------------------------|----------------|
| Espècies | 1999 | | 2009 | | variacions % 1999-2009 | |
| | explot. | UR | explot. | UR | expl | Urs |
| Bovins | 63 | 3742 | 29 | 2057 | -53,97% | -45,03% |
| Ovins | 29 | 500 | 19 | 281 | -34,48% | -43,80% |
| Cabrum | 23 | 92 | 12 | 70 | -47,83% | -23,91% |
| Porcins | 37 | 3139 | 8 | 2737 | -78,38% | -12,81% |
| Aviram | 219 | 4897 | 73 | 4719 | -66,67% | -3,63% |
| Conilles mares | 90 | 115 | 32 | 89 | -64,44% | -22,61% |
| Equins | 49 | 340 | 38 | 462 | -22,45% | 35,88% |
| TOTAL | 295 | 12824 | 138 | 10414 | -53,22% | -18,79% |

Font: Idescat, censos agraris 1999 i 2009

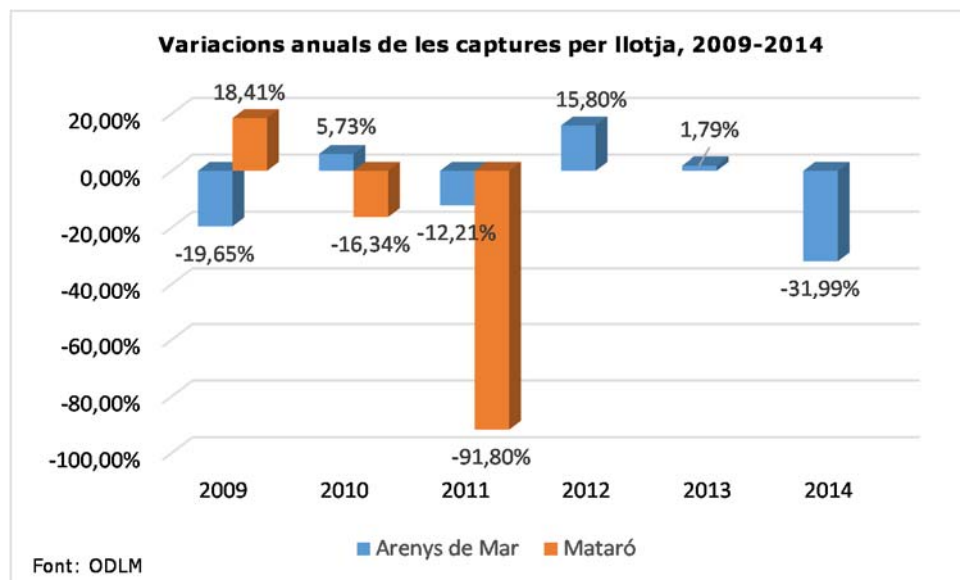
| Unitats ramaderes | Classificació de les explotacions segons el seu nombre d'unitats ramaderes (UR) | | | | | | estructura explotacions | | estructura UR | |
|-----------------------------|---|--------------|------------|--------------|----------------|----------------|-------------------------|----------------|----------------|----------------|
| | 1999 | | 2009 | | var. 1999-2009 | | 1999 | 2009 | 1999 | 2009 |
| | explot. | UR | explot. | UR | expl. | UR | | | | |
| de més de 0 a menys de 5 UR | 181 | 168 | 71 | 93 | -60,77% | -44,64% | 61,36% | 51,45% | 1,31% | 0,89% |
| de 5 a menys de 20 UR | 32 | 338 | 23 | 230 | -28,13% | -31,95% | 10,85% | 16,67% | 2,64% | 2,21% |
| de 20 a menys de 50 UR | 31 | 1100 | 15 | 496 | -51,61% | -54,91% | 10,51% | 10,87% | 8,58% | 4,76% |
| de 50 a menys de 100 UR | 29 | 2100 | 9 | 699 | -68,97% | -66,71% | 9,83% | 6,52% | 16,38% | 6,71% |
| de 100 a menys de 500 UR | 18 | 3850 | 16 | 3957 | -11,11% | 2,78% | 6,10% | 11,59% | 30,02% | 38,00% |
| de 500 UR i més | 4 | 5267 | 4 | 4938 | 0,00% | -6,25% | 1,36% | 2,90% | 41,07% | 47,42% |
| TOTAL | 295 | 12824 | 138 | 10414 | -53,22% | -18,79% | 100,00% | 100,00% | 100,00% | 100,00% |

Font: Idescat, censos agraris 1999 i 2009

PESCA

| Any | Evolució de les captures (Kg) i la recptació per llotges | | | |
|------|--|--------------|------------------|--------------|
| | Arenys de Mar | | Mataró | |
| | CAPTURES (en kg) | € | CAPTURES (en kg) | € |
| 2008 | 2.501.326,03 | 8.999.709,42 | 117.155,30 | 1.021.788,30 |
| 2009 | 2.009.724,54 | 8.235.453,94 | 138.727,40 | 1.074.411,83 |
| 2010 | 2.124.810,90 | 727.547,33 | 116.058,60 | 892.008,81 |
| 2011 | 1.865.436,68 | 7.595.868,92 | 9.514,80 | 70.638,41 |
| 2012 | 2.160.212,09 | 7.948.504,33 | - | - |
| 2013 | 2.198.800,00 | 8.040.000,00 | - | - |
| 2014 | 1.495.480,00 | 7.264.643,00 | - | - |

Font: DARPA i IDESCAT





Evolució del volum de pesques i de la facturació, 2000-2014

| ANY | MARESME | | CATALUNYA | | variacions % captures | |
|------|------------------------|-------|------------------------|--------|-----------------------|-----------|
| | CAPTURES (en tones) | € | CAPTURES (en tones) | € | Maresme | Catalunya |
| 2000 | 3655,9 | 9,99 | 44673,0 | 112,99 | | |
| 2001 | 2965,5 | 9,50 | 43826,2 | 122,76 | -18,88% | -1,90% |
| 2002 | 3322,8 | 9,48 | 36802,8 | 125,84 | 12,05% | -16,03% |
| 2003 | 2859,8 | 9,16 | 33572,9 | 121,94 | -13,93% | -8,78% |
| 2004 | 3321,3 | 9,95 | 33681,3 | 120,25 | 16,14% | 0,32% |
| 2005 | 2209,1 | 7,59 | 32879,3 | 116,46 | -33,49% | -2,38% |
| 2006 | 2630,5 | 8,03 | 36997,4 | 120,88 | 19,08% | 12,52% |
| 2007 | 2752,6 | 9,34 | 35754,0 | 130,4 | 4,64% | -3,36% |
| 2008 | 2618,5 | 10,02 | 31284,8 | 124,69 | -4,87% | -12,50% |
| 2009 | 2148,5 | 9,31 | 31714,4 | 119,05 | -17,95% | 1,37% |
| 2010 | 2240,9 | 8,17 | 28801,8 | 109,07 | 4,30% | -9,18% |
| 2011 | 1875,0 | 7,67 | 31833,1 | 119,65 | -16,33% | 10,52% |
| 2012 | 2160,2 | 7,95 | 29149,0 | 109,57 | 15,21% | -8,43% |
| 2013 | 2198,8 | 8,04 | 32032,0 | 110,86 | 1,79% | 9,89% |
| 2014 | 1495,5 | 7,26 | 30882,5 | 116,69 | -31,99% | -3,59% |

Font: Idescat

Detall de la flota pesquera per ports, 2014

| Port base | Arrossegament de fons | Arts menors | Encerclament | Palangre de fons | Palangre de superfície | Auxiliars | Total | Distribució flota |
|---------------------------|--------------------------|----------------|--------------|---------------------|------------------------------|-----------|------------|----------------------|
| Arenys de Mar | 14 | 36 | 7 | | 1 | | 58 | 55,77% |
| Calella | | 4 | | | | | 4 | 3,85% |
| El Masnou | | 3 | | | | | 3 | 2,88% |
| Malgrat de Mar | | 1 | | | | | 1 | 0,96% |
| Mataró | | 9 | | | | | 9 | 8,65% |
| Montgat-Masnou-Premià Mar | | 20 | | | | | 20 | 19,23% |
| Pineda de Mar | | 1 | | | | | 1 | 0,96% |
| Premià de Mar | | 1 | | | | | 1 | 0,96% |
| Sant Pol de Mar | 1 | 6 | | | | | 7 | 6,73% |
| TOTAL | 15 | 81 | 7 | 0 | 1 | 0 | 104 | 100,00% |

Font: DARPA

Distribució de les persones, jornades i unitats de treball any (UTA) segons el tipus de mà d'obra. El Maresme

| Tipus de mà d'obra | 1999 | | | | 2009 | | | |
|---------------------|-------------|---------------|-------------|-----------------------|------------|---------------|-------------|-----------------------|
| | explot. | jornades | UTA | nombre de persones | explot. | jornades | UTA | nombre de persones |
| Familiar | 942 | 350981 | 1182 | 1671 | 587 | 186672 | 720 | 1215 |
| Assalariada | 603 | 439894 | 1929 | | 401 | 304207 | 1291 | |
| Autònoma o empreses | 413 | 6559 | 29 | | 50 | 2225 | 10 | |
| TOTAL | 1145 | 797433 | 3140 | | 778 | 493104 | 2020 | |

Font: Idescat, censos agraris 1999 i 2009

ÍNDEX DE GRÀFICS, MAPES I TAULES

GRÀFICS

- G.1 Estructura de la superfície del Maresme i de Catalunya per ús, anys 2007 i 2012.
- G.2 Superfície productiva segons el tipus de cultiu. El Maresme-Catalunya, 2012.
- G.3 Comparativa 2008-2013 de l'estructura de les terres de secà i de regadiu. El Maresme.
- G.4 Estructura de la producció per grups de cultius. El Maresme, 2008-2013.
- G.5 Comparativa de la distribució de la superfície agrària utilitzada (SAU). El Maresme, 1999 i 2009.
- G.6 Distribució de les hectàrees de conreus herbacis per tipus. El Maresme, 1999 i 2009.
- G.7 Distribució de les hectàrees de conreus llenyosos per tipus. El Maresme, 1999 i 2009.
- G.8 Estructura per edats de la persona física titular de l'explotació, 1999 i 2009.
- G.9 Titular de l'explotació per sexe, 1999 i 2009.
- G.10 Caps d'explotació per nivell formatiu, 1999 i 2009.
- G.11 Percentatge d'explotacions per espècies. El Maresme, 2008 i 2014.
- G.12 Estructura de les explotacions agrícoles per URs per espècie. El Maresme, 1999 i 2009.
- G.13 Evolució de les captures al Maresme i Catalunya, 2000-2014.
- G.14 Evolució de la flota pesquera al Maresme, 2009-2014.
- G.15 Evolució del comptes de cotització d'activitats de transformació. El Maresme, 2012-2015.

MAPES

- M.1 Municipis amb explotacions bovines, 2009.
- M.2 Municipis amb explotacions bovines, 2014.
- M.3 Municipis amb explotacions de gallines i pollastres, 2009.
- M.4 Municipis amb explotacions de gallines i pollastres, 2014.

TAULES

- T.1 Evolució de l'estructura de la superfície del Maresme per ús i hectàrees.
- T.2 SAU per tipus de terres. El Maresme, 1999 i 2009.
- T.3 Variacions intercensals (1999-2009) de les persones, jornades i unitats de treball (UTA) segons el tipus de mà d'obra.
- T.4 Distribució de les persones, jornades i unitats de treball (UTA) segons el tipus de mà d'obra. El Maresme, 1999 i 2009.
- T.5 Llocs de treball (afiliacions i autònoms) i comptes de cotització en el sector agroalimentari de grandària màxima de 10 treballadors per tipus d'activitat al Maresme. Març 2015.

Aquesta activitat s'ha dut a terme al llarg de l'any 2015 i fins al març del 2016 en què s'ha finalitzat.

Ha estat una col·laboració del servei de l'Observatori de Desenvolupament Local del Maresme amb el de la Xarxa Productes de la Terra-Maresme.

